

'Crūnīe =nu, v gba la

HEBREKŪE

ye

-Yusu n̄ 'o Nȳsua a winwlōn-henyu ye 'lu

1 ¹Ti -hi la a ti 'yri, 'ke Nȳsuaa la 'le 'a winwlōn-henyu 'mu naa, 'co la 'le -a n̄ bunu -wɔn 'pree 'e n̄ ti, kɔ 'ke 'le -tɔpli a gblegblei 'kwli 'mu. ²Ke'e n̄, Nȳsuaa la nu, 'ɔ nyu la 'le -wɔn 'pree, 'e ye ti -gbo ke, -i mɔ 'klɔ -gbo a 'lele'bɔɔti. Kee, ti -gbo 'yri, 'ke Nȳsua naa 'le 'a 'Yu -Yusu 'mu, 'ɔ 'pree 'le -a mu -wɔn. Ti =nu -kɔ 'yri Nȳsuaa la 'klɔ nu, 'ke ɔ naa 'le 'a 'Yu a -gbe 'mu, 'ɔ nu 'klɔ -gbo. Nɔ-ɔ n̄, Nȳsua -ha 'le du 'mu, -e die nu, ɔ 'mu 'e n̄ de -de win ke kɔɔ. ³Nɔ- kɔ 'mu -aa 'le Nȳsua a -tu a 'yi'buaale 'yee. 'E mɔ -tɛɛ, -te Nȳsua n̄ 'mu, 'ke'e n̄, ɔ n̄ -we 'mu. A wlōn a win n̄ ke 'kl̄i. N̄- kɔ 'mu ɔɔ 'le naa, 'ɔɔ 'klɔ 'bii -gbo kwa 'ble. Nɔ-ɔ n̄, -ɔ 'kv, 'ke 'o -tunahuin a -ta 'mu, -e die nu, ɔ 'mu -gbla, 'ke 'o 'waa de 'kuku -wɔn, -e die nu, v 'mu 'hru kɔ, 'ke bu 'sii 'o ye, 'ke 'o Nȳsua ye. -Te ɔ nu de a -gbe, -ye 'ke ɔ mu 'le yakɔ 'mu, 'ɔ n̄ 'o 'Klikeninȳsua a diidepiā ke gbo, -ɔ n̄ 'o 'e n̄ de -de 'lu ye, -e die nu, ɔ kɔ =no 'heen, v 'mu 'klɔ 'bii win ke kɔɔ.

-Yusu n̄ 'o Nȳsua a leleenyu ye 'lu

⁴Nε- nue, Nȳsua 'ɔ nue, 'a 'Yu a -gbe 'ɔ n̄ 'o 'a leleenyu 'lu ye, 'ɔ dɔɔ 'a 'Yu, 'ɔ -tue =nɔ 'dυ =nυ, -v 'bua, 'pli -v n̄ 'o 'a leleenyu a 'dυ 'lu ye. ⁵Ke Nȳsuaa la 'a 'Yu ye po, ɔ nɔ:

«-Mɔ mɔ 'na 'Yu.

Keké -gbo, 'n -he ke -na Bu.»

N̄- v 'cru la, 'ke 'le Nȳsuaacrūnīe 'kwli 'mu. -Ti a -gbe, Nȳsua 'di -hl̄in 'a leleenyɔ -de ye a -tue. Ke Nȳsuaa la -we po, 'ke 'o -Yusu a -ta 'mu, ɔ nɔ:

«N di 'mu 'ya 'a Bu,

ɔ 'mu -we 'na 'Yu 'mu 'ya.»

-Tí a -gbe, Nyisva 'di -hlín a -tue, 'ke 'o 'a lleenyo -de a -ta 'mv. 6 È kó -tí -ye, Nyisva 'c =tui, 'ke 'o 'a 'Yu a -gbe ke, -c ní 'o 'e ní de =de 'lu ye. 'Plu Nyisva 'muo nó -tvu ke mu lee, c nó:

«A mv =nu, -v mɔ 'na lleenyo,
ba blɔ kwli ye gbo, a 'muo baa.»

7 Ke 'o 'a lleenyo -me -ye ke, -tí =nu, v 'cru la, 'ke 'le Nyisvacruunie 'kwli 'mv, i ní- -gbo:

«Nyisva nuu 'a lleenyo 'mv 'a -kvannuny.

U 'we =nó pepe ye, kó, 'v 'we =nó nahru ye.»

8 KEE, -tí -gbo, v 'cru la, 'ke 'o 'a 'Yu -me -ye ke, i ní- -gbo:

«Nyisva nó 'nú:

-Mɔ =nu, -c mɔ Nyisva, -mɔ di 'klɔ 'bii win ke koo,
-te 'klɔ te ye gbo.

-Te -n di 'klɔ a win a kekoole nu,
ε di 'o ye 'nú 'sii.

9 De =nu, -ε 'sii 'o ye, ne- -n nue 'mv,
=nú yraa de =nu, -ε 'de 'o ye 'sii.

Ne- nue, -na Bu Nyisva 'c -ha 'le -mv du 'mv,
'c -nyi -mv -tí a 'yi'buaale,
'ε -hi 'o -n 'bienu 'mv,

kó, 'c nue, 'manu 'v 'yii 'le -na =wlu ke.»

10 -Tí =nu, v 'cru lele, 'ke 'o 'a 'Yu a -gbe ke, i ní- -gbo:

«Kukonyo o, ti -hi la ti 'yri,

-te 'klɔ -gbo a -tɔpli 'bii,
i 'mv la -wlu mu =tue,

-na dabulu, nv- nu -tvu kó yakó.

11 -Tɔpli 'bii =nu, -n nu, i di -gbo 'nú -wε.

KEE, -me -ye, -n 'kíe die 'klɔ ní.

-Tɔpli a -gbe, i di -he 'kí,
-ε 'we =nó 'hvín'mvlepue-tɔpli ye.

12 -Te vv 'hvín'mvlepue-tɔpli 'kí a 'pupla nu,
ke'ε ní, -n di -tɔpli a -gbe a 'pupla nu.

-Tɔpli a -gbe, i di le nyre 'yi,
-ε 'we =nó ye, -te 'hvín'mvlepue-tɔpli nu,
'u 'yi le nyre.

KEE, -me -ye, -n 'kíe die 'klɔ ní.

=Ní 'cici -le gbe.

-Na 'klɔ 'dee bɔ kó 'lu-yreelé.»

Ní- mɔ -tí, v 'cru la, 'ke 'o -Yusu ke. 13 Ke Nyisvaa lele 'a 'Yu ye po, c nó:

«Ní mɔ 'na diidepiá ke gbo,
-ε die nu, -n kó 'mv 'heeñ,
-a 'mv nahuin win ke koo,

ε 'mue gba -gbagba,
 'mue nu, =mv -na yraanyv bvi 'lu gble =tu,
 -ε 'we =no bvikegbo=tude ye.»

-Tι a -gbe, Nyisva nyi ye =tu 'a 'Yu. Ε 'de 'a leleenyv =de kɔ, -bc =tui ye.

¹⁴Nahuin tio- mɔ 'kleɛ Nyisva a leleenyv 'le? U mɔ 'kuodv -yee nι, -cc Nyisva a -kvan nu, Nyisva 'ɔ nyo le lee, 'ke bc -he nahuin =nv 'mv, Nyisva di waa.

-Tι =nv, Nyisva =tu -a mv ye, 'ke 'o -a nι waale
 a -ta 'mv, -a 'nι nui 'le -sɔgbɔlv kle

2 1-Te Nyisva nu, 'ɔ naa 'le 'a 'Yu 'mv, 'ɔ 'preɛ 'le -a mv -wɔn, -a kɔ -ba
 -tu 'o lele 'kli, -ba po 'a winte nua ye gbo -tɛɛ, -ε die nu, -a 'nι =han
 =hapv'hru bv wlɔn -ha. 2-A yie nι, -ε mɔ, -ti =nv, Nyisva a leleenyv di =tu
 wɔn, i mɔ -ti gblakv nι. Nahuin =nv, -v 'de -tu a -gbe nua ye gbo po, kɔ,
 -v 'di 'o -tuu, Nyisva =tue =nv =sve =nv, -ε ble =nv ye. 3Kee, -a -me -ye, -a
 'wɔn Nyisva a -ti =nv nι, -i nyi =tu, -te Nyisvaa -a nι waale nu. -Tι a -gbe, i
 -hi 'o -ti =nv 'mv nι, 'a leleenyv =tu nahuin ye. 'A -ti, 'bia =baa Nyisva a -ti
 -sɔgbɔlv kle nu, -ye =sve =nv, -ε ble -a mv ye, ne -ɔ di -we -a mv =tue. -A ni
 Kukɔnyv -Yusu 'Klisv a -gbe, no- mɔ ye-henahuon, -ɔ tɔɔ -a mv Nyisva a
 -ti a -gbe, -i nyi =tu, -te Nyisvaa -a nι waale nu, 'pli nahuin =nv, -v 'win,
 'v le -a mv, -ε mɔ, -ti a -gbe, i mɔ -ti a -tɛɛ nι, ⁴Nyisva a -gbe, 'ɔ tve -we
 nahuin, -ε mɔ, -ti a -gbe, i mɔ -ti a -tɛɛ nι. -Te ɔ nu 'a nunue, ε ne- -gbo:
 'Ke ɔ naa 'le 'ŋmileka-tɔpli a gblegblei 'kwli 'mv, 'ɔ tve nahuin, -ε mɔ, -ti
 a -gbe, i mɔ -ti a -tɛɛ nι. 'Ya 'o lele 'lu, 'ke ɔ naa 'le 'a -Hihiu 'mv, 'ɔ -nyi
 nahuin 'kli a gblegblei, 'ke bv nu 'a -kvan, -ε 'we =no ye, -te ɔc 'a -huhva
 nu.

-Yusu tɔɔ -a mv 'hru, -a di na, 'pli -a 'mv 'le 'a 'klɔ yrayrv 'kwli 'mv pa

⁵'Klɔ yrayrv =nv, Nyisva di nu, no- kɔ -ti -aa =tu. Nyisva 'de 'o 'a
 leleenyv gble =tu, 'ke bv kɔɔ 'klɔ a -gbe win ke. Kee, -Yusu =nv, -ɔ -he
 -tunahuon, no- ɔ =tu 'o gbo. ⁶Ε mɔ -tɛɛ, 'ke 'le Nyisvacrunie 'kwli 'mv, v
 'crie la nι, -ε mɔ:

«Nyisva o, nyɔ- mɔ -tunahuon,
 'pli =nu 'a -ti 'lu -wɔn le -hie 'le?

-Tunahuon 'de de =de.

'A -ti, i saka -a mv nι, 'ke -bo dio 'mv -he.

⁷-N nue nι, -tunahuon 'ɔ nι 'le -na leleenyv bv gbo,
 'pli =ni -nyo -ti a 'yi'bvaale,
 -ε 'we =no bodɔc ye,

8 =ni nue, -tɔpli 'bii 'i nι 'le =no buhvɔ gbo.»

-Tι a -gbe, v 'crie nι, 'ke 'o -Yusu a -ta 'mv. -Te v 'crie, -ε mɔ: «'Ke -tɔpli 'bii
 nι 'le =no buhvɔ gbo,» ε -hen 'nyre, ε 'de de =de kɔ, bc 'de win ke kɔɔ. Kee,

-te ti ni le 'mv -gbo, -a 'die a 'yee -tεε, -te -Yusu a -gbe, o nu -tɔpli 'bii a win a kekɔɔle. 9 Kεε, -a nye 'nt 'ye, -e mɔ, Nyisva nue la ni, -Yusu 'ɔ ni la 'le Nyisva a lεleenyu bv gbo, 'ke 'le ti gbi 'kwli 'mv, 'pli Nyisva 'ɔ -nyo -ti a 'yi'buaale, 'ke 'le 'a diɔnu 'hvun 'mv. Nyisva bɔ yrii -a ni wɔl, kɔ, o 'mv -a mv waa a -ti, 'ɔ nue, -Yusu 'ɔ di nɔ -tutu ke, -e die nu, o 'mv =sue 'ye, o 'mv 'kv, 'ke 'o nahuin 'bii a -ta 'mv. -Te o 'ye =sue a -gbe, 'pli o 'kv, ne- nue, Nyisva 'ɔ -nyo -ti a 'yi'buaale.

10 Nyisva, nɔ- nu 'klɔ -gbo a -tɔpli 'bii. O nui ni, 'ke 'o 'a -gbe a -ti a 'yi'buaale a -ta 'mv. Ne- nue, 'ɔ nye -hua, 'ke bɔ waa nahuin 'plɔplɔ, v 'mv 'a 'yuo=pli -he, v 'mv 'le 'a -ti a 'yi'buaale -heyri pa. 'Ke o naa 'le -Yusu a =sue a 'yiye kɔ 'a 'kvue 'heen 'kwli 'mv, -e die nu, -Yusu 'mv 'o ye 'sii, 'ke bɔ paa 'le 'a nahuin Nyisva a -ti a 'yi'buaale 'kwli 'mv. 11 -Yusu a -gbe, -o nye nu, nahuin 'vv 'o ye 'sii, 'ke 'o Nyisva ye, o kɔ nahuin 'bii =nu, o 'o ye 'sii, v kɔ Buu -do. Nɔ- mɔ Nyisva. Ne- nue, -Yusu 'ɔ 'nini pi -tui, 'ke bɔ dυv 'a -diayuo. 12 'A -gbe, ke o Nyisva ye po, o nɔ:

«Nyisva o, 'n -hua =bo =tu -na -ti,
'ke 'o 'na 'diayuo ye.

'N di -mv 'ni baa, 'ke 'le -na nahuin -heyri.»

13 Ke o lele po, o nɔ:

«Nyisva, nɔ- 'n kuo =wlv ye 'ɛ ni ti.»
Ke o lele po, o nɔ:
«'Mɔ ni gbo, 'n kɔ nahuin =nu 'heen,
Nyisva -nyi 'mv.»

14 Nahuin =nu, -v kɔ -ti o tu, nu- mɔ -tunahuin =nu, -v ni nɔ 'klɔ -gbo ke. Ne- nue, -Yusu a -gbe, 'ɔ -he -tunahuon, 'ɔ 'kv, kɔ, 'ɔ naa 'le 'a 'kvue a -gbe 'kwli 'mv, 'ɔ -wɔ Satan a 'klɔ gbo, -e nue, Satan, nɔ- nye nu, nahuin 'vv le 'kvku. 15 -Te =goo nu, 'ɔ 'waa 'mase a hvannu pi, ke nahuin nu, 'vv 'kvue a hvannu pi, ti 'bii =nu, vv nɔ 'klɔ ke -hi. Kεε, -Yusu 'kv ni, 'ke 'o 'waa -ta 'mv, -e die nu, o 'mu -gbla, 'ke 'o hvannu a -gbe a -ta 'mv. 16 Nyisva a win, i nyi 'ni -tu, -e mɔ, ε 'de Nyisva a lεleenyu, o 'diu di waa, kεε, o di 'le -le, 'ke bɔ waa -tunahuin, -v ni nɔ -tutu ke, -v mɔ Abrahamu a 'yuo a 'yuo. 17 'A -ti, ε nɔc la 'o le, 'ke -Yusu a -gbe, bɔ -he -tunahuon, o 'mv -a mɔ -gbo, -v mɔ 'a 'diayuo ye 'we, 'ke 'o 'ɛ ni de -de -wɔn. O yrii -tunahuin a wɔl, 'ɔ -he Nyisva a -cɔhlvnpinyɔ gblaka, o 'mv 'o Nyisva kɔ -tunahuin 'heen a -gbahlɔn ni, -e die nu, Nyisva 'mv 'a nahuin a de 'kuku 'wuwla, v kɔ Nyisva 'heen, v 'mv -mve. 18 -Te -Yusu a -gbe, o ni la nɔ -tutu ke, o la 'ye =sue 'dɔ, 'v nylo la 'mv le =tɔ. 'A -ti, -a -me -ye, 'bia 'bvv -a mv 'mv le =tɔ, -ye -Yusu kɔ 'klɔ, 'ke bɔ dii -a mv ke.

-Yusu ni 'o -a ni bu gblaka Moise ye 'lu

3 1 'Na 'diayuo -a, Nyisva -ha -we 'le 'a mv 'mv du, 'ke ba 'ya 'a daku 'mv, a 'mv 'le 'a 'klɔ yrayru 'kwli 'mv pa. -A mv -gbo, -v mɔ 'a nahuin,

de -gbo, -a kuo =wlu ye, kɔ, -aa nahuin -wɔn yre na, ne- -gbo: -Yusu, nɔ- Nyisva lee nɔ -a mu -wɔn, 'ɔ -he Nyisva a -cɔhlunpinyɔ gblaka, 'ɔ ni 'o Nyisva kɔ -a mu 'heen a -gbahlɔn, 'ɔ nue, -a kɔ Nyisva 'heen, =a -mɔe. 'A -ti, -Yusu a -ti, ni- -ba -hie 'lu -wɔn le 'e ni ti. ²-Kuan =nu, Nyisva -nyi =nɔ, ɔ nylo la =tu 'yie -tɛe, -ɛ 'we =nɔ ye, -te Moisee la nu, 'ɔɔ la -kvan =nu 'yie =tu -tee, Nyisva -nyi la =nɔ. -Kuan a -gbe, nɔ- mɔ bɔ naa Nyisva a kayu. ³Nahuon =nu, -ɔ po kayu, nɔ- vu baa, 'e -hi 'o kayu a -gbe 'mv. 'Ke 'le -Yusu kɔ Moise 'heen -gbahlɔn, dɛe -do, ne-ɛ ni. 'Ke Moise ni 'le kayugbokue -heyri, -Yusu -me -ye, 'ɔ mɔ kayuponyɔ. Nɔ- mɔ Nyisva a daku a Kukɔnyɔ. 'A -ti, -Yusu ni 'o Moise ye 'lu. -Yusu a -gbe, nɔ- -a ble ye -ba baa, 'e -hi 'o Moise 'mv. ⁴Nyisva a daku, 'n nyu ye poo kayu a de: -A yie ni, -ɛ mɔ, 'e ni kayu kɔ kukɔnyɔ. Kɛɛ -ye Nyisva, -ɔ nu 'klɔ -gbo a -tɔpli 'bii, nɔ- mɔ -tɔpli 'bii a -gbe a Kukɔnyɔ. ⁵Moise a -gbe, Nyisva a -kvaan -doo, nɔ- ɔɔ la nu, 'ɔɔ la Nyisva a kayu 'yie =tu -tɛe. 'A -kvan, nɔ- mɔ bɔ le la nahuin -tɔpli =nu, Nyisva di la nu, 'ke 'le ye 'mv. ⁶Kɛɛ, -Yusu 'Klisu -me -ye, ɔ 'de Nyisva a -kvannunyɔ -do, kɛɛ, ɔ mɔ Nyisva a 'Yuu ni, 'ɔɔ 'a Bu Nyisva a kayu 'yie =tu -tɛe. Nɔ- mɔ Nyisva a daku 'bii a Kukɔnyɔ. -A mu -gbo, -a mu mɔ Nyisva a daku, -a mɔ -we 'a kayugbokue, 'bia -ba 'kɛɛ kuo =wlu ye, ε kɔ, -ba yie, -ba nye -pre, 'ke 'le 'manu 'kwli 'mv, -ɛ mɔ, Nyisva di -a mu 'mv nu =hapvde gblaka.

Nyisva di 'a daku -nyi -wleelə

⁷Ne- nue, Nyisva a -Hihiu 'vu la le po:

«Kɛɛ -gbo, 'bia 'baa ke Nyisva a winte 'wɔn,

⁸ ba 'ble kwa.

'A ni =wli ni 'gboklo 'le 'mv,

-ɛ 'we =nɔ ye, -te 'a ni bunvu la nu,

'waa =wli 'i 'gboklo la 'mv.

Ti a -gbe 'yri, 'ke v ni la 'le 'blogba =nu 'mv,

-te nahuin 'de la 'le 'ti,

'vu la Nyisva ye -wɔn,

'v 'cipi la 'o de 'kuku a nunue,

-ɛ die nu, v 'mue 'ye,

'bia Nyisva 'bɔ diu yrvi le poo.»

⁹Kɛ Nyisvaa la po, ɔ nɔ:

«=Hapv-tɔpli =nu, 'nu o nu,

'ke 'le 'yri a -wlu 'hɔn 'kwli 'mv,

=hapvko, 'v 'yi,

kɛɛ, ke ε ni 'mv, 'v 'cipi 'o de 'kuku a nunue.

¹⁰Ne- nue, 'nu nahuin a -gbe yrvi le poo,

'ni nyi =tu, -ɛ mɔ, 'waa =wli nyre le 'yi.

De =nu, 'nu =nu -hva, v 'ni yrie =le 'mv le.

11 'A -ti, 'ke 'le 'na yrv a pupue 'kwli 'mv,
     'n 'sve ke,
     -ε mɔ, nahuin a -gbe, v 'dee bv pa 'le 'blugba =nv 'mv,
     'n di 'na nahuin -nyi,
     -te -hapv-wleelɛ ni 'le.»

12 'Na 'diayuo -a, ba -tu 'a ni dɔnu 'yie, 'ke 'le 'a mv -heyri, nahuon -de
     ni ni 'le 'le, -ɔ kɔ =wlv -huan, -ɔ 'de Nyisua =wlv ye kuo, -ε nue, nahuon
     'bɔ ni 'o, 'bɔ 'de 'kle lele Nyisua =wlv ye kuo, -ye ε -hen 'nyre, ɔ hie 'o
     'Klohienyisua gbo. 13 De a kɔ ba nu, ne- mɔ, ba -nyinyi 'kli 'ɛ ni -nyrɔwɔ,
     -ε die nu, Satan 'ni -han 'a mv kaa, a 'ni -han de 'kuku nu, kɔ, 'a ni -wli
     'ni -han 'mv 'gboklo. Ke'ε ni, a di 'kli a -nyinyile nu, -ε nue, keke -gbo,
     Nyisuaa -hva bɔ 'prēe ke 'le lele -a mv -wɔn. 14 'Bia -ba 'kιe kue -tɔphl =nv
     =wlv ye, -a kuo la =wlv ye, ti -nv -kɔ 'yri -a 'ble la -Yusu a -ti kwa, -ba 'de
     sta, -ba -yri 'lu, -ye 'ɛ mɔ -tee, -a mv mɔ -Yusu a nahuiin ni. 15 U 'crie ni,
     'ke 'le Nyisvacrumie 'kwli 'mv, -ε mɔ:

«Keke -gbo, 'bia 'baa ke Nyisua a winte 'wɔn,
     ba 'ble kwa.
     'A ni -wli ni 'gboklo 'le 'mv,
     -ε 'we =no ye, -te 'a ni bunuv la nu,
     'waa =wli 'i 'gboklo la 'mv,
     'vv la Nyisua ye -wɔn.»

16 A yie ni -tee, nahuin tio-, -v 'wɔn Nyisua a win, 'pli -v nyo la ye
     -wɔn. Nu- mɔ nahuin 'bii =nv, Moisee la naa, ti =nv -kɔ 'yri vv la 'le
     Esipublugba 'mv -hɔn. 17 A yie -we ni, nahuin tio- Nyisua poo la yrv le,
     'ke 'le 'yri a -wlu 'hɔn 'kwli 'mv. Nu- mɔ nahuin =nv, -vv la de 'kuku nu.
     Ne- nue, 'v 'kvku la le, 'ke 'le 'blugba =nv 'mv, -te nahuin -de 'de la 'le 'ti.
     18 A yie -we ni -tee, nahuin tio- kɔ -ti Nyisua 'sve la ke, -ε mɔ, gbegbe, v
     'dee bv pa 'le 'blugba =nv 'mv, ɔ di la 'a nahuin -nyi, -te -hapv-wleelɛ ni
     'le, nv- mv nahuin =nv, -v 'nint =tuo la 'o. 19 'A -ti o, 'na 'diayuo -a, -a nye
     'ni 'ye, -ε mɔ, -a ni bunuv 'de la Nyisua =wlv ye kuo, 'v 'dio 'o -tuu. Ne- nue,
     'v 'die la 'le -we bv pa la 'le 'blugba =nv 'mv, Nyisua -nyi la 'a nahuin, -te
     -shapv-wleelɛ ni 'le.

4 1 Ti -hi la a ti 'yri, Nyisua pue la 'le -le, 'ke 'o 'a nahuin -wɔn, -ε mɔ,
     ɔ diu la -nyi 'hru, 'ke bv pa 'le 'a gbonule =nv 'mv, -te -hapv-wleelɛ ni
     'le. 'Lepoode a -gbe, ε 'kιe kue 'kli, 'ke 'o -a mv -wɔn. 'A -ti, -ba -tu -a dɔnu
     'yie, -ε die nu, ke no -a mv -heyri, nahuon -de 'ni -han gbo hie, 'ke bɔ pa
     'le -wleelɛ a -gbe 'mv. 2 -Te -a ni bunuv nu la -haputitie a -gbe a 'wunwɔn,
     ke'ε ni, -a ni -gbe, -a nu -we 'a 'wunwɔn. Kεε, -a yie ni, -ε mɔ, -haputitie a
     -gbe, ε 'diu 'mu -he, 'ke bv pa 'le Nyisua a -wleelɛ 'mv, -ε nue, -te v 'wen, v
     'die =wlv ye kuo, 'v 'de 'o Nyisua 'o -tuu. 3 -A mv -gbo, -v kuo -haputitie a
     -gbe =wlv ye, -a mvv ni, -v di 'le -wleelɛ a -gbe 'mv pa. -A ni bunuv -me -ye,
     -v 'de titie a -gbe =wlv ye kuo, ke Nyisuaa po, 'ke 'o 'waa -ta 'mv, ɔ no:

«'Ke 'le 'na yrv a pupue 'kwli 'mv,
 'n 'sve ke,
 -ε mɔ, nahuin a -gbe, v 'dee bv pa 'le 'blugba =nv 'mv,
 'n di 'na nahuin -nyi,
 -te -hapu-wleelə nt 'le.»

De a -gbe, ε 'die 'nyre -hen, -ε mɔ, -wleelə 'de 'o Nyisva 'hvñ 'mv n̄, -ε
 nue, -te Nyisva nu la 'klo, 'ke 'le -nyrɔwñ -huonñ 'kwli 'mv, 'kee n̄, ↗
 -wɔ la 'a -kvan -wɔn, ↗ -wle la. ⁴ 'Ke 'le Nyisvacrunie a -t̄i -ye 'kwli 'mv,
 v =tu -ti, 'ke 'o -nyrɔwɔ a 'nipata a nɔnɔ a -ta 'mv. -T̄i a -gbe, v 'cru la,
 n̄ - -gbo: «Nyisva -wɔ la 'a -kvan 'bii -wɔn, 'ke 'le -nyrɔwñ -huonñ 'kwli
 'mv, -nyrɔwɔ a 'nipata a nɔnɔ 'mv, ↗ -wle la.» (A -ti -wleelə n̄ 'o Nyisva
 'hvñ 'mv.) ⁵ Kεε, 'ke 'le Nyisvacrunie a -t̄i -ye 'kwli 'mv, v 'crie lele
 n̄, -ε mɔ: «Nyisva nɔ 'n̄: Gbegbe, v 'dee bv pa 'le 'na -wleelə =nv 'mv..»

⁶ Ye-henahuin =nv, -v 'wɔn la Nyisva a -haputitie a -gbe, v 'de la 'le Nyisva
 a -wleelə a -gbe 'mv pa, -ε nue, v 'de la -haputitie a -gbe =wl̄ ye kuo, 'v
 'de la 'o Nyisva 'o -tū. A -ti, -a nye 'n̄ 'ye -t̄ee, -ε mɔ, -te nahuin =nv, -v
 'de Nyisva =wl̄ ye kuo, v 'de la 'le pa, nahuin -ye, nv-v n̄, -v di 'le pa.
⁷⁻⁸ -A n̄ bunv =nv, -v 'de la Nyisva =wl̄ ye kuo, v 'kvku le, 'ke 'le 'blugba
 =nv 'mv, ↗ ko 'mv nahuin -de 'de la 'le 'ti. -Ye Nyisva a nahuon =nv, ↗ ko
 'dv mɔ Sosue, nɔ -la Nyisva a daku naa, ↗ gbu 'le Kanaablugba =nv 'mv,
 Nyisva po la le, ↗ di la -nv -nyi. Kεε, Sosue a -gbe, ↗ diu la -hapu-wleelə
 -nyi, 'ke 'le Kanaablugba a -gbe 'mv. 'N nyi 'n̄ -tu, -ε nue, -a yie n̄, -ε mɔ,
 -te v nyre la 'le 'blugba a -gbe 'mv, ε gba 'yri 'plɔplɔ, 'plu Nyisva ↗ naa 'le
 'a -kvannunyɔ Dafidi 'mv, ↗ 'a daku le, ↗ n̄:

«Keké -gbo, 'bia 'baa ke Nyisva a wintə 'wɔn,
 ba 'ble kwa.

'A n̄ =wl̄ ni 'gboklo 'le 'mv..»

-Te Nyisva nu la le 'puprε, -ye ε -hen la 'nyre, ti a -gbe 'yri, 'a daku 'de la
 -hapu-wleelə a 'yee, 'ke 'le Kanaablugba 'mv. Ne- nue, ↗ 'kιε -nyuu la 'hru,
 'ke bv 'wɔn 'a wintə, -ε die nu, 'bv 'kιe kuo =wl̄ ye, v 'mv -hapu-wleelə
 'ye. ⁹ Ne- nue, 'n̄ nyi -tu, -ε mɔ, -a mv -gbo, -v mɔ Nyisva a daku, -a di
 'le -hapu-wleelə a -gbe 'mv 'n̄ pa, -ε 'we =nɔ ye, -te Nyisva nu, ↗ -wle la,
 -nyrɔwɔ a 'nipata a nɔnɔ 'mv. ¹⁰ Nahuon -gbo, ↗ 'le 'klo yrayrv =nv 'kwli
 'mv pa, -te Nyisvaa 'o 'a nahuin -wleelə -nyi, nahuon a -gbe, ↗ 'n̄ nu -le
 'klee lele -kvande -de. 'A -kvan -yre 'lu, -ε 'we =nɔ ye, -te Nyisva nu, ↗
 -yra la 'a -kvan 'lu, ↗ -wle la. ¹¹ De a -gbe a -ti, -ba -tu 'o 'kli, -ε die nu, -a
 'mv 'le -wleelə a -gbe 'mv pa. -Ba -tue 'yie, -ε die nu, 'ke 'le -a mv -heyri,
 nahuon -de 'n̄ -han Nyisva a -ti le -haa, ↗ 'n̄ -han gbo hie, -ε 'we =nɔ -a n̄
 bunv ye, -vv la Nyisva a -ti le -haa.

¹² 'A -ti, -ba 'ble Nyisva a wintə kwa -t̄ee. Nyisva a wintə a -gbe, ne-ε
 nahuin 'klo yrayrv -nyi. Ni- ko 'kwli 'mv Nyisvaa 'le naa, ↗ -kvan nu.

Nyisva a wintə a -gbe, ε 'we =nɔ -hotiplie =nv ye. Kεε, Nyisva a wintə n̄ ke

'kli, 'e -hi 'o 'pliedu a -gbe 'mv, 'ee 'le -tunahuon a 'hvün 'kwli 'mv pa, 'ee 'a -wlu le 'tv. $\mathcal{E}$ 'we =no 'plie ye, -ee 'kli yre 'be, 'ke 'o -tegbgi =nv, i tvtvv 'o yre, 'ee mu -mumu, 'ee 'kla =nv a -hanmri ke ye. -Tçpli =nv, -tunahuoon =wlu kle naa, oo -hva bɔ nu, ni- Nyisva a wintə a -gbe, ee pepe' 'mv po. $^{13}\mathcal{E}$ 'de de =de kɔ, -be -hli Nyisva 'yi ke. Nyisva a nunu-tçpli 'bii, 'ke i ni 'o =no 'yi -hlɔn. -Tçpli 'bii =nv, -a nu, -a di kle 'ni -hthia, 'ke 'o =no ye.

-Yusu, no- mɔ -a ni -cɔhlunpinyɔ gblaka

^{14} -A kɔ -cɔhlunpinyɔ gblaka. 'Ke o ni 'o -tunahuin kɔ Nyisva 'heen a -gbahlɔn. No- mɔ Nyisva a 'Yu -Yusu, -ɔ mu 'le yakɔ 'mv, 'ke 'o Nyisva 'hvün 'mv. A -ti, no- -ba 'kιe kue =wlu ye, kɔ, -ba 'kιe -tue 'a -ti nahuin 'bii ye. ^{15} -A ni -cɔhlunpinyɔ a -gbe, o yrii -a ni 'kla-wliye'yiya 'bii 'mv le, 'ɔ yie -wε, -e mɔ, -a mv -tunahuin, ε kɔ ti, 'mule=tçde 'be ye -a mv, =a 'de 'kli kɔ, 'ke -ba -wɔn 'mule=tçde a -gbe ye, kɔ, 'ɔ kɔ -a ni wɔl̄, -e nue, 'a -gbe, -te o ni la no -tutu ke, 'mule=tç-tçpli a gblegblei, ni- ye =no, -e 'we =no -a mv ye. Kee, o -me -ye, o 'de de 'kuku nu. ^{16} -A yie ni, -e mɔ, -Yusu a -ti, Nyisva 'ɔ kɔ -a ni wɔl̄. 'A -ti, -a 'ni pi 'le hvannu, -ba 'yiya 'o =no 'hvün 'mv gbo, 'ke 'le 'a -wlu a yekuołe 'kwli 'mv, -e die nu, o 'mv -a ni wɔl̄ 'ye, o 'mv -a ni de 'kuku 'wuwla, kɔ, o 'mv -a mv 'mv -he, ti =nv -kɔ 'yri 'kla-wliye'yiya di 'o -a mv yee.

5 $^{17}\mathcal{E}$ ni -cɔhlunpinyɔ gblaka, ke no -a mv -Juukue -heyri, 'ke u nyο 'le -tunahuin -heyri -ha, 'v nyο 'o gbo =tu, -e die nu, -cɔhlunpinyɔ a -gbe, o 'mv 'le Nyisva -wɔn 'pree, 'ke 'o -a ni -ta 'mv, kɔ, o 'mv Nyisva -cɔhlun pie, 'ke 'o de 'kuku, nahuin nu a -ta 'mv. ^{2} -Cɔhlunpinyɔ a -gbe, -te o 'ya -tunahuon 'mv, ε kɔ ti, 'mule=tçde 'be ye =no, 'ɔ 'de 'kli kɔ, 'ke bɔ 'de de 'kuku nu. Ne- nue, nahuin 'bu 'de -hapu'hru yi, kɔ, 'bvv de 'kuku nu, -cɔhlunpinyɔ a -gbe, 'ɔ -wε 'le bɔ yrii nahuin a -gbe a 'kla-wliye'yiya 'mv le ni, kɔ, bɔ yrii 'waa wɔl̄ ni. ^{3} De a -gbe a -ti, ε 'de nahuiin -do a de 'kuku a -ti, o 'ni pi -le -cɔhlun. Kee, 'a -gbe a de 'kuku a -ti, o kɔ bɔ pi -wε -cɔhlun.

^{4} Nahuon 'bɔ 'ya -cɔhlunpinyɔ gblaka 'mv, -ye o kɔ -ti a 'y'i'buaale. Nahuon -de 'de -hl̄n 'a dɔnu -cɔhlunpinyɔ gblaka 'mv a nue. Kee, ε ble ye, 'ke Nyisva a -gbe bɔ da nahuon, 'ke bɔ -he -cɔhlunpinyɔ, -e 'we =no ye, ti -hi la a ti 'yri, -te Nyisva a -gbe, o nu la, 'ɔ da la Ayrɔ, Ayrɔ 'ɔ -he la -cɔhlunpinyɔ gblaka. ^{5} Dee -do, ne-e ni, 'ke 'o -Yusu 'Klisu -wɔn. O 'de la 'a dɔnu -cɔhlunpinyɔ gblaka 'mv nuu. Kee, Nyisva a -gbe, no- -nyo -ti a 'y'i'buaale, 'ɔ dɔ, ke oo =no ye po, o no:

«-Mɔ mɔ 'na 'Yuu ni.

Kekɛ -gbo, 'n -he ke -na Bu.»

^{6} 'Ke 'le Nyisvacrumie a =ti -ye 'kwli 'mv, v 'cree -wε ni, -e mɔ, ke Nyisvaa po:

«-N di 'ya -cɔhlunpinyɔ, -te 'kli te ye gbo,

-e 'we =no nahuon -gbo ye,

-o kɔ 'dɔ mɔ Mekisideki.»

7-Tε -Yusu n̄ la n̄ 'klo ke, o yie n̄, -e mɔ, Nyisua kɔ 'kli, 'ke bɔ =gblɔ, 'ke 'o 'kukue -wɔn. Plu -Yusu a -gbe, o 'mu la mu 'ku, o da la Nyisua -dada, 'o -tva la wuwe gbo, kɔ, 'cc la 'le win 'yaa, -e nue, cc -hva bɔ -tuu 'o Nyisua, o 'mue ke ween, 'ke bɔ 'ku, Nyisua 'ɔ ween 'a 'batiwin ke. Ne- nue, -te -Yusu a -gbe, o 'ku, Nyisua 'ɔ -hi 'le 'kukunyu -heyri, 'ɔ -hi 'klo, -e nue, -Yusu a -gbe, o nylo la 'o 'n̄ -tuu. 8-Beti -Yusu bɔ 'ya Nyisua a 'Yu 'mu, o kɔ bɔ 'ye -sue 'dɔ, -e die nu, o 'mu Nyisua a 'o-tuule 'nyi. 9-Ti =nu -kɔ 'yri Nyisua -yra 'a -kvan 'lu, 'ke 'le -Yusu 'mu, -ye -Yusu a -gbe, o -he nahuon =nu, -cc nahuon 'bii =nu waa, -v nylo 'o -tuu, -e die nu, v 'mu 'klo yrayru =nu kɔ, -c 'n̄ni -we 'le, 10Nyisua 'ɔ nue, -Yusu 'ɔ -he -we -cohluinpinyɔ gblaka, -e 'we =n̄o nahuon -gbo ye, -o kɔ 'dɔ mɔ Mekisideki.

Ba -tu 'a n̄ dɔn̄u 'yie, -e die nu, a 'n̄ -han 'o Nyisua a 'hru gbo hie

11-A kɔ -tɔpli 'plɔplɔ, 'ke -ba -tu 'a mu ye, 'ke 'o nahuon -gbo, -o mɔ Mekisideki a -ta 'mu. Kee, e kla wlɔn, 'ke -ba yrii 'a mu 'mu le, -e nue, a 'n̄ yrii -le -ti 'mu le 'tata. 12-Tε ti n̄ le 'mu -gbo, a ble ye, 'a n̄ -gbe, ba 'ya wen tɔonyu 'mu, -e nue, si la, a -tva la 'le 'nyunyie gbo, kee, a 'di wen 'mu le a yrie -tεe. E nye 'n̄ -hua, 'ke nahuin -ye bu di 'le 'a mu -wɔn, ye-he-tɔpli =nu, a 'nyi, 'ke 'o Nyisua a winte a -ta 'mu, v 'mui lele 'a mu tɔɔ. E 'we =n̄o ye, a 'de wen 'le didide =nu, kukunyuu di a didie 'le a -wεε. A 'kε 'yεε 'yuo=pli 'mu, -v 'kε 'nyεε. 13'Yupluu -do, n̄o- 'kε 'nyεε, n̄o- 'de wen kukunyɔ a 'puprewin 'mu le a yrie. 14Kee, 'bia nahuon 'bɔ -he kukunyɔ, n̄o- ble kukunyɔ a didi-tɔpli ye. Ke'e n̄i, e n̄i -we 'mu, 'ke 'o Nyisua a winte -wɔn. Nahuon -gbo, -o ku 'le Nyisua a winte 'nyi 'mu, 'plu -o yi -hapvudé kɔ de 'klan a 'yi'mvle-hthiale, nahuondu a -gbe, n̄o- -we 'le -bɔ yrii Nyisua a winte 'bii 'mu le, n̄o- v ble ye bu -nye Nyisua a winte a -gbe.

6 1'A -ti, -a 'n̄ 'we 'le 'yuo=pli ye, 'ke 'o Nyisua a 'hru wlɔn, kee, -ba mu ye 'mu, -ba 'nyi Nyisua a winte =nu, -e ble nahuin =nu ye, -v kuu 'le Nyisua a winte 'nyi 'mu. -Te -a -tu la -Yusu a -wlw a yekuole -wlw, ye-he-tɔpli =nu, -a 'nyi la, -a kɔ -ba -hi le, -ba 'nyi -tɔpli gblakɔ -ye, 'ke 'o -Yusu 'klis a -ta 'mu. Ye-he-tɔpli a -gbe, -i kɔ -ti 'n̄i -tu, n̄i- mɔ: Nahuin kɔ bu hie 'o de 'kuku a nunue gbo, -ee 'le 'kukue ya, kɔ, v kɔ bu -nyi 'waa =wl 'bii Nyisua. 2'Ke 'le ye-he-tɔpli a -gbe -heyri, e kɔ de -ye, 'v nye tɔɔ, 'ke 'o 'nie a 'lupupue a -ta 'mu, kɔ nahuin a dabui a 'lugbopupue, 'ke 'le Nyisua a 'du 'kwli 'mu, kɔ, -te Nyisua di nu, o 'mu 'le nahuin 'kukunyu -heyri -ha, o 'mu 'klo -ha, kɔ, -te o di 'waa -bati a lepupue nu, 'lele'bɔɔti 'yri. 3-A kɔ -ba -hi -tɔpli a -gbe le, -ba mu ye 'mu, -e die nu, 'mu 'a mu -tɔpli yrayru tɔɔ. Ke'e n̄i, -ba nu 'a nunue, 'ke 'le Nyisua a 'kli 'kwli 'mu.

4'Bia -baa lele ye-he-tɔpli tɔɔ, e 'die 'le -we be -he nahuin 'mu, -e nue, 'bia nahuon 'bɔ -nyi 'a dɔn̄u Nyisua, 'plu 'bɔ plee 'le Nyisua ke, -ye e 'die 'le -we, 'ke bu -hi 'mu, bɔ -nyi lele 'a dɔn̄u Nyisua. Nahuon a -gbe, o 'ye

Nyisva a -nyre ni, 'plu Nyisva 'c nu =no -hapude 'mu 'dɔ, 'c -nyi -we =no 'a -Hihiu. ⁵Nahuon a -gbe, o yie ni, -e mo, Nyisva a winte, e mo -hapuwiin ni, Nyisva 'c -nyi =no 'a 'kli a keninie =nu, -e -hon 'le 'a 'kli yrayrv =nu 'mu, -o di 'le di. ⁶Nahuon 'bo ni 'o, 'bo kuo -topli 'bii a -gbe =wlv ye, 'plu 'bo plee 'le Nyisva ke, -ye e 'die 'le -we, 'ke bu -hi 'mu, bo -nyi lele 'a dicnu Nyisva, -e nue, 'bo plee 'le Nyisva ke, -ye e 'we =no ye, -te bo 'nini koo wen 'o lele Nyisva a 'Yu tu 'yie 'mu, bo 'nini =tuo wen tan, 'ke 'o nahuin 'bii ye.

⁷=Bo pue -ci a de ye. 'Bia 'nu 'bvv di, 'dido-topli 'bi -ga, 'bi tv, 'ke 'le -ci 'kwli 'mu, -ye e -hen 'nyre, Nyisva po -ci a -gbe -wɔn wa. ⁸Kee, 'bia -ci a -gbe, 'be =gaa 'witi, 'be nyre 'a 'dido-topli 'yi le, -ye -ci a -gbe, e 'de -kvan ko. -Ye e -hen 'nyre, Nyisva -we le ke 'a 'jro a -wɔnpupue. -Ye -ci a -gbe, e di 'ni 'yr. 'A -ti, -ba 'we =no -hapu-ci =nu ye.

⁹'Na 'diayuo -a, -hapuko, -aa le 'pupre nu, kee, -a yie ni -tee, -e mo, a -me -ye, -hapu'hru, nu- aa na, ko, de, -e di 'le =no 'kwli 'mu -hon, ne- mo, Nyisva di 'a mu 'ni waa. ¹⁰-Kvan =nu, a nu, 'a -he 'a ni 'bien -Yusu a nahuin 'mu, 'a -ti 'dee bi -hri Nyisva -wɔn. E -hen 'nyre, a -he 'a ni 'bien -Yusu a nahuin 'mu ni, ko, 'a 'kie -hiu 'mu. Ne- nye -a mu tɔ, -e mo, a nve Nyisva 'mu ni. Gbegbe, o 'dee bo -hri -hapude a -gbe a -ti -wɔn, -e nue, o 'sii 'o ye. ¹¹-A nye 'ni -hva, -te a 'blee 'o kwa, 'ke ba 'kie 'blee 'o kwa, e 'mue gba -gbagba, 'lele'bɔɔ-nyrwɔ =nu, o 'mu 'o nyre. A ni sia 'le, -e die nu, -topli 'bii =nu, a kuo =wlv ye, ko, aa -pre, a 'mui ko. ¹²'A ni 'kli ni -we 'le 'le, kee, nahuin =nu, -v kuo Nyisva =wlv ye, ko, -v ko =wlv a 'lila, ba -ha 'le 'waa =pi le. Nahuindu a -gbe, nu- Nyisva di de =nu -nyi, o pue 'le =nu.

De =nu, Nyisva pue la 'le Abrahamu, o nue la ni

¹³A yie ni, -e mo, ti -hi la a ti 'yri, Nyisva po la 'le Abrahamu de. -Te o pue la 'le, -ye o 'sue la ni, -e mo, o di la de a -gbe 'ni nu. Nahuon =de 'de 'o Nyisva 'mu -hi, Nyisva bo di 'suv. 'A -ti, 'a -gbe a 'du 'kwli 'muu ni, o 'suv 'le. ¹⁴-Te oo la 'suv, ke oo la Abrahamu ye po, o no: «N 'su ni, -e mo, 'n di -mu 'mu nu -hapude. 'N die 'ni nu, -na 'yuo a 'yuo, u 'mu wlo.» ¹⁵-Ti =nu, Nyisvaa la Abrahamu ye =tu, o kui la ye =wlv -tee, o nyi la -pre, 'ke 'le =wlv a 'lila 'kwli 'mu. E nue, o 'ye -topli a -gbe, Nyisva pue la 'le =no.

¹⁶Nahuin 'bvv 'suv, nahuon =nu, o nuv 'o 'lu ye, no- ko 'du 'kwli 'mu, vu 'le 'suv. 'Svuledu a -gbe, ne- nye nu, 'e ni -ti 'u 'le -we. ¹⁷Ne- nue, Nyisva 'o 'sue. O nye 'ni -hva, 'ke nahuin =nu, o pue 'le de, bu yrie 'mu le, -e mo, de =nu, o pue 'le =nu, o 'dee bo 'cicle. Ne- nue, o pue 'le =nu, 'plu 'c 'sue la. ¹⁸'A -ti, -topli 'hon a -gbe, -i mo 'lepoode, ko 'svule 'heen, o 'dee bo pui 'le hi 'kwli 'mu. 'A -ti, -a mu -gbo, -v 'ye -hlilie, 'ke 'o Nyisva 'hvin 'mu, -topli 'hon a -gbe, ni-i -a mu 'kli -nyi, 'ke de =nu, Nyisva pue 'le -a mu, -a nye -pre, 'ke 'le =wlv a yekuole 'kwli 'mu. ¹⁹De =nu, -aa -pre, ne- 'ble -a mu kwa, ne- nye nu, -a ni -wlv 'v ku gbo, 'ke 'o Nyisva ye, -e 'we =no ye, -te 'mu a duu nu, 'bu pu 'nie 'mu, 'vv 'mu kwa 'ble. De a -gbe, ne- nye nu, danu =nu,

-vv Nyisva a gbonule =nu -hli, 'ke 'le 'a 'kagblaka gbo, -ɔ ni 'le yakɔ 'mv, 'v =ga wlɔn, 'ke 'o -a mv -wɔn, =aa 'le -tegbi =nu pa, -te Nyisva ni 'o. ²⁰-Yusu, nɔ- 'nye 'hru, 'ɔ pa 'le -tite, 'ke 'o -a ni -ta 'mv, -ɛ nue, nɔ- -he Nyisva a -cohlunpinyɔ gblaka, -te 'klɔ te ye gbo, -ɛ 'we =nɔ nahuon =nu ye, -ɔ kɔ 'dɔ mɔ Mekisideki.

Mekisideki a -ti, i hren 'mv gbo

7 ¹Mekisideki a -gbe, nɔ- mɔ la 'pɔc =nu, -ɔ mɔ Salemu a bodiɔ, 'ɔ mɔ la -we Yrayarinyisva a -cohlunpinyɔ. E kɔ la ti -de, Abrahamu 'ɔ mu la tu ke, 'ɔ 'la la bodiɔpv -huohui. -Te ɔɔ la 'le di, -ye Mekisideki a -gbe, nɔ- muo la ye 'mv 'be wɔn, 'ɔ da Nyisva, 'ke bɔ nu Abrahamu a -gbe -hapudé 'mv, ²-tɔpli 'bii =nu, Abrahamu -ha tu ke, 'ɔ -nyi la Mekisideki 'a gblei a -pu a nene. Mekisideki a -gbe, 'a 'dɔ, ye-hede, v =hen 'nyre, ne- mɔ 'Oye'siibodiɔ, 'ɔ mɔ -we bodiɔ =nu, -ɔ nue kegboweenle 'mv, -ɛ nue, ɔ mɔ la Salemuvidɔ a bodiɔc ni. Salemuvidu a -gbe, v =hen 'nyre kegboweenle. ³Nyisva a winte, -ee Mekisideki a -ti -tu, ε 'ni le -le -a mv, nyɔ- mɔ 'a 'dii kɔ 'a bu 'heen. Mɔ, -ɔ =de 'de -we 'a bunv yi. Ti =nu -kɔ 'yri v kvɔ 'o, Nyisva a winte 'ni le -le -a mv. Mɔ, ti =nu -kɔ 'yri c 'kvɔ 'o, Nyisva a win 'ni -tui -le -we. Mekisideki a -gbe, ɔ 'we =nɔ -Yusu 'Kltsu ye, -ɔ mɔ Nyisva a 'Yu, -ɛ nue, 'a -cohlunpi-kvan, Nyisva -nyi =nɔ, ɔ 'de 'lu-yreelə kɔ.

⁴Ba 'ye ke, -te Mekisideki a 'dɔ nu 'bubva, kɔ, ba 'ye -we Abrahamu, -ɔ mɔ -a mv Yisraekve a bu. -Tɔpli 'bii =nu, ɔ -ha tu ke, ɔ -nyi 'a gblei a -pu a nene Mekisideki. ⁵-Ye 'klee, tetei =nu, Nyisva -nyi la Moise, i nɔ 'ni, 'ke 'le Yisraekve a -tugbu -pu -tu 'o 'hɔn =nu -heyri, Lefipu a -tugba, -v mɔ 'klee Lefi a 'yuo a 'yuo, nv- ble ye -bu nu -cohlunpi-kvan, 'ke 'o Nyisva ye. -Te vv -cohlunpi-kvan a -gbe nu, 'a -ti, Yisraekve 'bii, v ble ye, ti a pepe bu -ha 'le 'waa kukɔ-tɔpli a gblei a -pu a nene, bu -nye -cohlunpinyu a -gbe, 'ke 'o 'waa 'mv-heełe a -ta 'mv. Ke teteii 'a -tutue nu. E -hen 'nyre, Lefipu a -diayuo =nu, =beti 'waa -gbe, bu 'ya -we Abrahamu a 'yuo 'mv, -ɛ 'we =nɔ Lefipu ye, v ble ye bu -nyi Lefipu -tɔpli a -gbe. ⁶Mekisideki -me -ye, ɔ 'de Lefi a 'yu. Mɔ -beti be ni le 'mv, Abrahamu -me -ye, ɔ -ha 'le 'a -tɔpli a gblei a -pu a nene, 'ɔ -nye =nɔ, 'pli Mekisideki a -gbe, 'ɔ puo la wa -wɔn. Abrahamu a -gbe, Nyisva po la 'le de, 'ke 'o =nɔ -wɔn. Ne- nye -a mv tɔɔ, -ɛ mɔ, ɔ mɔ nahuon gblakaa ni, 'pli -ye Abrahamu a -gbe, nɔ- Mekisideki po la wa -wɔn. E 'de Abrahamu, ɔ 'de la Mekisideki wa -wɔn po. ⁷-A yie ni, -ɛ mɔ, nahuon =nu, -ɔɔ nahuon -ye wa -wɔn po, nɔ- ni 'o nahuon a -gbe 'lu ye. 'A -ti, Mekisideki ni 'o Abrahamu ye 'lu. ⁸Lefipu a -tugba a -cohlunpinyu, nahuiin 'waa -tɔpli a gblei a -pu a nene -nyi, 'a nahuon -ye a -kvan 'bɔ nyra gbo, -ɛ =hen 'nyre, 'bɔ 'kv, -ye 'a 'be -ye, nɔ- bi 'o 'a -ta 'mv. Kεε, Mekisideki -me -ye, Abrahamu -nyi 'a -tɔpli a gblei a -pu a nene, Nyisva a winte nyi 'ni -tu, 'ke 'o 'a -ta 'mv, -ɛ mɔ, ɔ -me -ye, ɔ hie 'klɔ, 'a -kvan 'ni -we -le 'le. ⁹⁻¹⁰Ke 'nu po: Moise a tetei nɔ 'ni, Yisraekve ble ye, ti a pepe bu -ha 'le 'waa -tɔpli

a gblei a -pu a nene, bu -nye Lefipu a -tugba. Ke'e ni, teteii 'a -tutue nu. Kee, Lefi a -gbe, o -ha 'le 'a -topli a gblei a -pu a nene, o -nye Mekisideki, o 'de Lefipuyu. 'N nyi 'ni -tu, -e nue, ti -nu -ko 'yri u 'de la Lefi a -gbe a kue, 'kee ni, Mekisideki, o mu la Abrahamu ye 'mu 'be won, Abrahamu o -nyi -no 'a -topli a gblei a -pu a nene. De, e =hen 'nyre, e hren 'mu gbo. E ne- mo: Lefi a -gbe, no- -ha -we 'le 'a -topli a gblei a -pu a nene, o -nye Mekisideki, ti -nu -ko 'yri Lefi a -gbe a bu gblaka Abrahamu, o -ha la 'le 'a -topli a gblei a -pu a nene, o -nye la Mekisideki. De a -gbe, e nye -a mu 'ni too, -e mo, Mekisideki, o ni 'o Lefi ye 'lu, o mo -cohlunpinyu 'bii a bu.

Nyisua =tu 'o gbo -cohlunpinyu gblaka -ye, o 'we =no Mekisideki ye

11 Tetei -nu, Nyisua -nyi la Moise, ni- nyi =tu, -e mo, Lefi a 'yuo a 'yuo, -e =hen 'nyre, nahuon -gbo, o mo Ayrə a -tugba, nu- ble ye -bu nu Nyisua a -cohlunpi-kvan, 'waa -kvan a -gbe, o 'mue nu, Nyisua 'mu nahuin a de 'kuku 'wuwla, -e die nu, u 'mu 'o ye 'sii, 'ke 'o Nyisua ye. Kee, seyi-seyi, 'waa -cohlunpi-kvan a -gbe, o 'de 'kli ko, 'ke bo =cee 'o de a -gbe ye. Ne- nue, -cohlunpinyu gblaka -ye, o 'di 'le. -Cohlunpinyu gblaka a -gbe, o 'di 'le, o 'de 'le Ayrə a -gbe a -tugba 'mu koo, kee, o 'we =no Mekisideki ye. 12-14 -Cohlunpinyu a -gbe, no- mo -a ni Kokonyu -Yusu 'Klisu. -A yie ni, -e mo, -Yusu a -gbe, o -he -tunahuon, oo po Juda a -tugba. (O 'ni po -le Lefipu a -tugba.) Moise a tetei, i 'ni -tui -le, -e mo, Juda a -tugba a nahuon, no- ble ye -bo nu -cohlunpi-kvan, 'ke 'le Nyisua a 'kagblaka gbo. Kee, Nyisua a -gbee ni, o -huue, 'ke -Yusu bo bi 'o Lefipu a -cohlunpinyu a -ta 'mu. Ne- nue, o -nyi -a mu tetei yrayri, u -Yusu a -ti -tu. Tetei a -gbe, i ni 'o Moise a tetei ye 'lu.

15 Ke 'nu po: Lefipu a -tugba a -cohlunpi-kvan 'de la 'kli ko, 'ke bo nue, nahuin bu 'mvee Nyisua ye. 'N nyi 'ni -tu, -e nue, -Yusu, no- Nyisua nuu -cohlunpinyu gblaka 'mu, o 'we =no Mekisideki ye, Nyisua o -tuo 'o Lefipu a -cohlunpinyu a -ta 'mu gbo. 16 Lefipu, u ko la -cohlunpi-kvan, 'ke 'le tetei a 'kli 'kwli 'mu, -e nue, u mo la Lefi a 'yuo a 'yuu ni. -Yusu -me -ye, Nyisua a -gbe, no- nuo -cohlunpinyu gblaka 'mu, -e nue, 'ke 'le 'a 'kli a keninie 'kwli 'mu, o -nyi =no 'kli yrayru, o 'nini -we 'le. 17 Ke'e ni, u nu la 'a 'crule, 'ke 'le Nyisvacrunie 'kwli 'mu, -e mo: «-N di 'ya -cohlunpinyu, -te 'kli te ye gbo, -e 'we =no nahuon -gbo ye, o ko 'du mo Mekisideki.» 18 'A -ti, ye-hetetei -nu, -u -cohlunpinyu a -ti -tu, Nyisua 'wuwli ni, -e nue, i 'de la 'kli ko, 'ke bi nue, nahuin bu 'mvee Nyisua ye. 19 Moise a tetei a -gbe, i 'de la 'kli ko, 'ke bi 'sii 'o nahuin ye, 'ke 'o Nyisua ye. Ne- nue, Nyisua o 'ya -a mu -Yusu ye. No- -aa -pre, 'ke 'le =wlu a yekuole 'kwli 'mu, -a yie, -e mo, no- ko -cohlunpi-kvan nye nu, -aa Nyisua ye 'mvee.

20-21 -Ti a -gbe, -a ble ye -ba kui =wlu ye, -e nue, ti -nu -ko 'yri Nyisua 'o -Yusu gbo mu -tuu, 'ke bo nu 'a -cohlunpi-kvan, o 'sue ni, 'pliu o -tuo 'o gbo. Ke oo po:

«'M Cukonuy Nyisva,
 'n 'dee -bo 'cici de =nu, 'n 'suv.
 'N 'sue ni, -e mo, -n di 'ya -cohluinpinyo,
 -te 'klo te ye gbo.»

Kee, ti =nu -ko 'yri Lefipu a -tugba, vu la -cohluinpinyo -he, Nyisva 'die la 'suv. 22 De a -gbe a -ti, -a yrii le ti, -e mo, -Yusu a -ti, 'yri yrarri =nu, Nyisva =tue, o ko -a mu 'heen, i ni ke 'kli, 'i -hie 'o ye-heyri =nu 'mu.

23 De -ye ni 'o. Ne- mo: Lefipu a -tugba a -cohluinpinyo -huo la ni, -e nue, vu la le 'ni 'kuku. -O -ye 'bo 'kv, -ye =o -ye bi 'o 'a -ta 'mu. 24 Kee, -Yusu -me -ye, 'a nene 'de le 'mu ni. O hie 'klo, -te 'klo te ye gbo. O 'dee bo 'kv gbe. 'A -kvan 'dee bo ko 'lu-yreel. 25 De a -gbe a -ti, o ko 'kli 'e ni ti, 'ke bo waa nahuin =nu, -vu Nyisva da, 'ke 'le -Yusu a 'dv 'kwli 'mu, -e nue, o hie 'klo, 'co Nyisva da, 'ke 'o nahuin a -gbe a -ta 'mu.

26 -Yusu, no- mo -cohluinpinyo gblaka =nu, -aa -hva, -e nue, o -cees 'o ye. Kikade =de 'de 'le =no 'mu ni. O 'de -hlun de 'kuku a nue. O 'de de'kukununu ye 'we. O ni 'do. 'Ke Nyisva =tuo 'o 'a diou 'hui 'mu gbo, 'ke 'le yak 'mu. 27 Juukve a -cohluinpinyo gblaki -ye =nu, v -me -ye, 'e ni -nyrow, v ko bu pi -cohlu, 'ke 'o Nyisva ye. 'Bu 'mu -cohlu mu pi, ye-hede, vu nu, ne- mo bu pi -cohlu, 'ke 'o 'waa -gbe a de 'kuku a -ta 'mu. 'Be -hi, 'plu v 'mu -cohlu pi, 'ke 'o nahuin -ye a de 'kuku a -ta 'mu. Kee, -Yusu -me -ye, o 'de la le 'a nunue nu. O -me -ye, -te o 'mu la mu 'kv, 'ke 'o tu 'yie 'mu, o -ha la 'a diou, o -he Nyisva a -cohlu, -a ni de 'kuku a -ti. O nu la -cohlu-hewoo -do, -te 'klo te ye gbo. Kve la 'le -nyrow a -gbe 'yie 'mu gbo, -cohlu -de 'de 'kle lele -kvan ko. 28 -Cohluinpinyo =nu, vu 'o gble =tu, 'ke 'le Moise a tetei a 'kli 'kwli 'mu, v mo nahuiin ni, -vu de 'kuku nu. Kee, tetei a -gbe, i 'de 'kle lele 'kli ko, -e nue, ti =nu -ko 'yri Nyisva po la le: «'N 'sue ni, -e mo, -n di 'ya -cohluinpinyo, -te 'klo te ye gbo.» ti a -gbe 'yri Nyisva a winte a -gbe, ne- bi 'o Moise a tetei a -ta 'mu, Nyisva 'o =tu 'o 'a 'Yu -Yusu gbo, 'ke bo 'ya -cohluinpinyo gblaka 'mu. 'A 'Yu -me -ye, o -cees 'o ye. Ke'e ni, o di 'mu ni, -te 'klo te ye gbo.

-Yusu, no- mo -a ni -cohluinpinyo gblaka, no-
 nue, -a ko Nyisva 'heen, -a -mve

8 1 De gblaka =nu, 'nu -hva =bo le 'a mu, ne- -gbo: -Ti -gbo, 'n =tu wen, i nye -a mu 'ni tco, -te -a ni -cohluinpinyo gblaka -Yusu ni 'mu. No- -a mu 'mu -he. Nyisva =nu, o ko 'e ni de -de win ke, no- ko diidepi a ke -Yusu ni 'o gbo, 'ke 'le yak 'mu.

2-3 A yie ni, -e mo, -cohluinpinyo 'bii, -v ni no -tutu ke, 'waa -kvan, no- mo, bu nu 'wlugba-topl, bu pi Nyisva a -cohlu, ko -nyinyi-topl -ye, vu Nyisva -nyi. 'Bia 'buu -cohlu a -gbe mu pi, 'ke vu 'le Nyisva a kayu =nu gbo pa, -tunahuin po. -Yusu -me -ye, 'a -kvan, o 'ni nuo -le 'le Nyisva a kayu =nu gbo, -tunahuin po. Kee, 'ke o nyo 'le Nyisva a -hapukayu =nu gbo

nuu, -v n̄ 'le yakɔ 'mv, -v mɔ kayu =nu, Nyisva a -gbe, o po. -Ye 'kle, -te -Yusu 'ya -a n̄ -cɔhlunpinyɔ 'mv, oo nu Nyisva a -cɔhlunpi-kvan. ⁴Kee, o 'n̄ nu -le -kvan a -gbe, ke no 'klɔ -gbo ke, -e nue, e kɔ -cɔhlunpinyɔ, 'v n̄ no 'klɔ -gbo ke, 'vv -cɔhlunpi-kvan nu, -e 'we =no ye, -te Moise a teteii 'a =tutue nu.

⁵Nyisva a kayu =nu, -v kɔ gbo vv 'le -kvan nuu, ti =nu -kɔ 'yri Moise nyu la 'o mu poo, ke Nyisva puo la ye, o no: «Tue 'yie -tee, -e die nu, -te 'n nu -mv 'a tɔole, ke no dugba -gbo 'lu, =mv le 'a pupue nu.» De a -gbe, e -hen 'nyre, Nyisva a kayu =nu, Moise po la, v kɔ -cɔhlunpi-kvan 'heen, -o kɔ -ti Moise a teteii =tu, i mɔ -tɔpli =nu, -i n̄ 'le yakɔ 'mv a ye'wede'e n̄. Kee, -tɔpli =nu, -i n̄ 'le yakɔ 'mv, nu- mɔ =hapv-tɔpli.

⁶'A -ti, -a nye 'n̄ 'ye, -e mɔ, -Yusu a -cɔhlunpi-kvan, oo nu, 'ke 'le yakɔ 'mv, o -hi 'o -Juukve a -cɔhlunpinyɔ a -kvan 'mv n̄. 'Ke -Yusu n̄ 'o Nyisva kɔ -tunahuin 'heen a -gbahlon, Nyisva 'ɔ -tue 'yri yrayri, o kɔ -tunahuin 'heen. 'Yri yrayri a -gbe, i -hi 'o ye-heyri =nu 'mv n̄, -e nue, 'ke 'le 'yri yrayri a -gbe 'kwli 'mv, -tɔpli =nu, Nyisva po la le, o di la nu, i no le 'yi, 'i -hi 'o -tɔpli =nu 'mv, o nu la ti -hi la a ti 'yri. ⁷'Bia ye-heyri =nu, Nyisva -tue la, o kɔ -tunahuin 'heen, 'b̄i -cees la 'o ye, -ye o 'dee bɔ -tue wen 'o lele 'yri yrayri -ye, o kɔ -tunahuin 'heen. ⁸Kee, -a nye 'n̄ 'ye, -e mɔ, ye-heyri a -gbe, i 'de la 'o ye -cees. Ne- nue, Kukonyɔ Nyisva 'ɔ la 'a nahuin -ti yee, 'ke 'o 'waa de 'kuku a -ta 'mv. Ke oo la =nu ye po, o no:

«E di kɔ ti, -i kɔ 'yri 'n di 'o 'yri yrayri =tue,
'n kɔ Judakve a -tugba kɔ Yisraekve a -tugbi 'bii 'heen.

⁹Ti -hi la a ti 'yri,
-te 'n kli la 'waa bunu dabu ye,
'n -huu la 'le =gode -gbahlon,
'ke 'le Esipublubga 'mv,
ti a -gbe 'yri, 'n -tue la 'yri, 'n kɔ =nu 'heen.
Kee, 'yri yrayri -gbo, 'n di =tue, 'n kɔ =nu 'heen,
i di ni 'dɔ.
'Yri =nu, 'n -tue la, 'n kɔ =nu 'heen,
v 'di 'o =tuu. Ne- nue, 'ni hiu 'o gbo.
'Mɔ -gbo, -ɔ mɔ 'waa Kukonyɔ,
'mɔ ni cuu, -ɔ le 'waa pupre nu.

¹⁰'Yri yrayri =nu, 'n di =tue,
'n kɔ Yisraekve 'heen,
-te i di 'mv n̄, ne- -gbo:
'N die 'n̄ nu, v 'mv 'na tetei yi,
'mui -we 'cru, 'ke 'le 'waa =wli ke.
'N di 'ya 'waa Nyisva, v 'mv 'na nahuin 'mv 'ya.
¹¹E 'dee be kɔ 'kle lele nahuon,
-o di 'a 'be kɔ 'a 'daiyu tɔɔ,

-ε mɔ̄, bʊ yi Nyɪsva,
 -ε nue, kue 'o 'yu ke gbo, -bo ye kukunyo,
 v 'bii a -gbe, v di 'mʊ 'nɪ yi.

12 'N di 'waa de 'kuku 'nɪ 'wuwla,
 kɔ̄, 'mʊ -we 'waa de 'kuku a -gbe a -tɪ -wɔ̄n -hri.»

13 Kɛ Nyɪsva nu la 'yɪt yrayrɪ a -tɪ a -tutue. E =hen 'nyre, ye-heyrɪ =nu, t
 'de 'kleɛ lele 'kli kɔ̄. -A yie nɪ, -ε mɔ̄, dɛ =nu, -ε 'de 'kleɛ lele -kvan kɔ̄, kɔ̄, -ε
 'nɪnɪ -he nahuon 'mʊ, ε -we le ke gbo-wuwɛ.

-Te -Juukvɛe la Nyɪsva a dɪda nu

9 1'Ke 'le ye-heyrɪ 'kwli 'mʊ, -tunahuin, nu- -tutu -tɔ̄plɪ ye gble, 'ke 'o
 -tuo =nu ke, vʊ 'o Nyɪsva daa. Tetei =nu, Nyɪsva -nyi la Moise, nɪ-
 nyu le, -te v di -tɔ̄plɪ a -gbe a yegble=tutule nu, 'ke 'le Nyɪsva a kayu gbo,
 kɔ̄, -te v di -cɔ̄hlun a pipie nu, 'ke 'o Nyɪsva ye. 2'-Te v nu -tɔ̄plɪ a -gbe a
 yegble=tutule, ε ne- -gbo: U po 'taapɔ̄kayu. Kayu a -gbe, v kɔ̄ -gblii 'hɔ̄n.
 'A ye-he-gblo, v nyō daa Nyɪsva a -ŋmayenɪ-gblo. 'Ke 'le -gblo a -gbe 'mʊ,
 'napitu nɪ 'le, -v kɔ̄ 'caniyɔ̄ɔ̄ 'nipata, 'e kɔ̄ -we 'teble, -ε kɔ̄ ke vʊ 'o 'pɔ̄dɔ̄p
 =nu gble po, vʊ -ha, 'ke 'o Nyɪsva a -ta 'mʊ. 3'Ke 'le ye-he-gblo =nu 'kwli 'mʊ,
 'ke -gblo a 'hɔ̄n a nɔ̄nɔ̄ =nu a paale nɪ 'le. 'Ke 'o 'a paale =nu ye, 'ke v 'baa 'o
 dagblaka =nu gbo. -Gblo a 'hɔ̄n a nɔ̄nɔ̄, v nyō daa Nyɪsva a -ŋmayenɪ-gblo
 gblaka. 4'Ke 'le -gblo a 'hɔ̄n a nɔ̄nɔ̄ ye 'mʊ, 'ke 'teble nɪ 'o, v nuu -gvlv 'mʊ.
 Nɛ- kɔ̄ ke vʊ 'o hunhrunpo-tɔ̄plɪ 'tɔ̄ le po, 'ke 'o Nyɪsva a -cɔ̄hlun a -ta 'mʊ.
 'Ke 'le -gblo a 'hɔ̄n a nɔ̄nɔ̄ 'kwli 'mʊ, dokwliye, ne- nɪ -we 'le, v 'wlaa -gvlv
 'lɪ le 'bii, v nye 'yridokwliye daa. Dokwliye a -gbe, ne- e nahuin 'yɪt =nu
 tɔ̄, Nyɪsva -tue la, c kɔ̄ 'a daku 'heen. 'Ke 'le dokwliye a -gbe wlɔ̄n, ya nɪ
 'le, v nuu -gvlv 'mʊ. Nɔ̄- kɔ̄ 'kwli 'mʊ didide nɪ 'le, v nye mani daa. 'Ke 'le
 dokwliye -do a -gbe wlɔ̄n, 'ke nahuon -gbo, -c kɔ̄ 'dū mɔ̄ Ayrɔ̄ a kotu =nu, -v
 -gaa la hai, nu- nɪ -we 'le, v kɔ̄ 'hepu 'hɔ̄n =nu 'heen, -i kɔ̄ ke Nyɪsva a tetei
 'cree la 'o. 5'Ke 'o dokwliye a -gbe ke, 'ke v =tu 'o tuyuoo 'hɔ̄n gbo. Tuyuoo
 'hɔ̄n a -gbe, c 'we =nɔ̄ Nyɪsva a leleenyu ye, c nye nahuin tɔ̄, -ε mɔ̄, Nyɪsva
 nɪ ke -tuo, 'waa wanwen 'e -jri dokwliye a -gbe 'lɪ gbo. 'Ke 'le 'waa wanwen
 a -gbe gbo, 'ke -cɔ̄hlunpinyɔ̄ gblaka, c -cɔ̄hlun a dablo lɛ -gbla, 'ke 'le
 dokwliye a -gbe ke, -ε die nu, Nyɪsva 'mʊ nahuin a de 'kuku 'wuwla. Kɛ'e nɪ,
 ε nɪ 'mʊ. Kɛɛ, -tɔ̄plɪ 'bii, 'n 'dees =bo yrii mɔ̄ 'a mʊ 'mʊ le -tɛe.

6'Kɛ'e nɪ, v nu -tɔ̄plɪ 'bii a -gbe a yegble=tutule. 'E nɪ -nyrɔ̄wɔ̄, 'ke
 -cɔ̄hlunpinyvʊ 'le ye-he-gblo =nu 'mʊ pa, -ε die nu, v 'mʊ 'le 'waa
 -cɔ̄hlunpi-kvan nuu. 7Kɛɛ, -gblo a 'hɔ̄n a nɔ̄nɔ̄ 'kwli 'mʊ, -cɔ̄hlunpinyɔ̄
 gblakaa -do, nɔ̄- c 'le paawɔ̄ -do nu, 'ke 'le 'yru 'kwli 'mʊ. 'Bia 'bɔ̄c 'le pa,
 -ye c 'le gba 'wlugba-tɔ̄plɪ a dablo, c -ha, 'ke 'o Nyɪsva a -cɔ̄hlun a -ta 'mʊ,
 -ε die nu, Nyɪsva 'mʊ 'a de kuku, kɔ̄ nahuin a de 'kuku 'wuwla.

8-Tɔ̄plɪ a -gbe, nɪ- Nyɪsva a -Hihiuu 'le 'kwli 'mʊ naa, v nye -a mʊ tɔ̄,
 -ε mɔ̄, ti 'bii =nv, ye-he-gblo =nv, c di 'o -hi, 'hru 'de wen 'o gbo a pɛɛ, 'ke

nuhuin bu pa 'le -gblo a 'hōn a nōnō 'mv, -o mō -ŋmayen-gblo gblaka. E -hen 'nyre, 'hru 'de wen 'o gbo a pēe, 'ke nuhuin bu 'mvē Nysva ye -tēe. 9-Tōpli a -gbe, nō- nye -a mu tō, -e mō, -Yusu, nō- -he -tēe a -cōhlun, -a yi ke. -Tōpli 'kī a -gbe, -i mō 'wlugba-tōpli kō -tōpli -ye 'heen, vv la -ha, 'ke 'o Nysva a -cōhlun a -ta 'mv, i 'de =ni, i 'die 'le -we bi nue, nuhuin =nv, -vv -cōhlun a -gbe -ha, bi 'sii 'o 'waa =whi ye, 'ke 'o Nysva ye. 10Nuhuin =nv, -vv -cōhlun pi, v kō bu =tūu 'o =ñjani =nv 'o, -i mō didi-tōpli, kō 'ninađe 'heen, kō, -te v di -cōhlun a -tōpli a leyiyra nu, -e die nu, i 'mv 'o ye 'sii, 'ke 'o Nysva ye. =ñjani a -gbe, i 'die 'le -we bi 'cici -tunahuin a =whi. Nysva, nō- -tui 'o gble, 'ke 'le ti gbi 'kwli 'mv, 'e gbe -gbagba, ti 'i nyre 'o, -i kō 'yri Nysva ya 'le -Yusu, 'o 'cici -tōpli 'bii.

-Yusu -ha 'a dīcnū ni, 'ke 'o -cōhlun -wōn

11-Te -Yusu 'Klīsu di 'klee 'le, nō- mō 'klee Nysva a -cōhlunpinyo gblaka. Nō- nye nu, -a kō Nysva 'heen, =a kō kegboweenle. Nysva a kayudu =nv, -v kō gbo cō 'le -kvan nuu, 'ke 'le yako 'mv, v 'bua ni, 'v =cēe 'o ye, 'e -hi 'o Nysva a kayu =nv 'mv, Moise po la. E 'de nuhuin, v 'de kayudu a -gbe po. Nysva a -gbe, nō- pu, 'pli, v 'de nō 'kłi -gbo ke ni. 12Nysva a -cōhlunpinyo gblaki =nv, -v ni nō -a mu -Juukve -heyri, -te vv nu, 'vv 'wlugba-tōpli, -i mō wlobi kō brobi a dablo gba, 'ke 'le Nysva a kayu a -gblo a 'hōn a nōnō 'mv, -o mō -ŋmayen-gblo gblaka, 'e ni 'yrv, ke'e ni, -Yusu 'Klīsu nu, 'o mu 'o Nysva 'hvīn 'mv, -e die nu, o 'mv Nysva le 'bat, Nysva 'mv -tunahuin a de 'kuku 'wuwla. Kēe, -Yusu 'Klīsu -me -ye, -te cō 'le Nysva 'hvīn 'mv mu mu, o 'de 'wlugba-tōpli a dablo gba, kēe, 'a -gbe, o -he -cōhlun, 'o gba 'a dīcnū a dablo, 'o nu paawcō -do, 'o mu 'o Nysva 'hvīn 'mv. 'A dablo a -gbe, nō- nue, Nysva 'o 'wuwla -a ni de 'kuku, 'o waa -a mu, -te 'kłi te ye gbo. 13Ye -heyri a tetei nō 'ni, bu nu wlobi kō brobi a dablo, kō bri'gba, v hien a 'pupu, bu -gblu nuhuin =nv le, -v 'wla -ti, -v 'de 'o ye 'sii, 'ke 'o Nysva ye, -e die nu, nuhuin a -gbe, v 'mv 'o ye 'sii. 14'E -mō -tēe, 'wlugba-tōpli a dablo kō la 'kłi, kēe, -Yusu 'Klīsu a dablo ni ke 'kłi, 'o -hi 'o 'wlugba-tōpli a dablo =nv 'mv. -Yusu 'Klīsu a -gbe, o 'de de 'kuku nu, 'o -ha 'a dīcnū, 'o -nyi 'a dīcnū Nysva, 'ke 'le Nysva a -Hiihiu, -v hie 'kłi a 'kłi 'kwli 'mv. 'A dablo, nō- nye nu, -a ni =whi 'mv 'o ye 'sii, -a 'ni =han 'klee lele 'yilenyre-tōpli =nv nu, -u 'le 'kukve ya, kēe, -a 'mv 'Klīhienyisva a -kvan nu.

De =nv, -Yusu 'Klīsu nu a -ti, Nysva 'o -tue 'yri yrayri, o kō -tunahuin 'heen

15-Te -Yusu 'Klīsu nu le 'a nunue, nō- mō nuhuin =nv, -o ni 'o Nysva kō -tunahuin 'heen a -gbahlo, Nysva 'o -tue 'yri yrayri, o kō -tunahuin 'heen. De a -gbe a -ti, nuhuin =nv, Nysva a da, 'ke bu 'ya 'a nuhuin 'mv, o diu -nyi 'kłi yrayri, -o 'nini -we 'le. U di 'kłi yrayri a -gbe 'ni kō, -e nue,

-Yusu 'Kl̄su a -gbe, o 'kv ni. 'Ke o naa 'le 'a 'kvkvue a -gbe 'kwli 'mv, o =gbla nahuin, 'ke 'o 'waa de 'kuku, vu la nu -wɔn, ti =nu -ko 'yri v 'kie nie la 'le ye-heyr̄ a 'kl̄ gbo.

16-A yie ni, -e mɔ, 'bia nahuon 'bɔ 'cru 'crunie, -e nyi =tu, -e mɔ: «Bia 'ni 'kv, ke ba nu 'na kuko-tɔpl̄ a wuwe,» -ye o ko bɔ 'kv, 'plu v 'mv -tɔpl̄ a -gbe wo. 17'Bia 'bɔ 'kie nie 'kl̄, -ye 'crunie =nv, o 'cru, e 'de 'kl̄ ko. Kee, 'bia 'bɔ 'kv, 'plu 'crunie a -gbe, 'e ko 'kl̄. 18'Ke 'yri a gblegblei =nv, Nyisua =tue, o ko 'a daku 'heen, i ni -we 'mv. -Te Nyisuaa la ye-heyr̄ mu =tue, o no 'ni, bu 'la 'wlugbade, -e die nu, v 'mv 'a dablo gbo 'wla, o 'mv 'yri a -gbe =tue, o ko 'a daku 'heen, 'yri a -gbe, i 'mv 'kl̄ ko. 19'Ti -hi la a ti 'yri, tetei 'bii =nv, Nyisua -nyi la 'a nahuin, Moise -hiti la =nv kle, 'plu 'ɔ 'la broyuo [ko wlobi 'heen], 'ɔ 'ba 'a dablo ko 'nie 'heen 'mv, 'ɔ pupui 'yi 'mv le, 'ɔ nu -we 'kwla-hugba, 'ɔ muɔ 'kɔtr̄ -jɔhvun le, 'ɔ 'nyrv 'le dablo a -gbe -wɔn, 'ɔ -gbla dablo a -gbe teteicrunie le, ko, nahuin 'bii =nv, -v ni 'o, 'ɔ -gbli -we dablo le. 20-Te oo =nv dablo a -gbe le -gbla, -ye ke oo po, o no: «De -gbo, ne- mɔ dablo =nv, Nyisuaa nu, 'ɔ =tue 'yri, o ko 'a mv 'heen, 'ɔ le 'a mv, ba =tu 'yri a -gbe 'yie.» 21-Te o -wɔ nahuin dablo a le-gbvgbla -wɔn, -ye o -gblo -we le Nyisua a 'taapɔkayu =nv, ko -kvannuu-tɔpl̄ 'bii =nv 'heen, -i ni 'le kayu a -gbe gbo, vu 'mv 'ba, 'vu Nyisua da. 22 Ye-heyr̄ a tetei no 'ni, bu nu dablo, v 'mu Nyisua a 'taapɔkayu le -gbla, v ko -tɔpl̄ 'bii =nv, -i ni 'le kayu a -gbe gbo, -e die nu, i 'mv 'o ye 'sii, 'ke 'o Nyisua ye. -Tɔpl̄ =nv, v 'de dablo le -gbla, i 'de -huo. 'Hru =de 'de 'o gbo pe, 'ke Nyisua bɔ 'wuwla -tunahuin a de 'kuku, 'bia 'bu 'de -cɔhlundablo gbo 'wla.

-Yusu 'Kl̄su a dablo, no-o nahuin a de 'kuku 'wuwla

23-A yie ni, -e mɔ, Nyisua a 'taapɔkayu =nv, Moise po la, v mɔ la Nyisua a -hapukayu =nv, -v ni 'le yakɔ 'mv a ye'wede'e ni. Nyisua a 'taapɔkayu a -gbe, ko 'a gbo a -tɔpl̄ 'heen, v ko bu -gbli 'wlugba-tɔpl̄ a dablo le, -e die nu, i 'mv 'o ye 'sii, -e 'we =no ye, -te Moise a tetei, u 'a =tutue nu. Kee, 'be 'ya Nyisua a -hapukayu =nv 'mv, -v ni 'le yakɔ 'mv, ee -hva -hapu-cɔhlun, -v -hi 'o 'wlugba-tɔpl̄ a -cɔhlun 'mv. -Hapu-cɔhlun a -gbe, nv- mɔ -Yusu 'Kl̄su. 24-A nye 'ni 'ye, -e mɔ, -Yusu 'Kl̄su 'de 'le Nyisua a kayu =nv gbo pa, -tunahuin po. Kayu a -gbe, v mɔ Nyisua a -hapukayu a ye'wede'e ni. Kee, o -me -ye, 'ke o mu 'le yakɔ 'mv, -te Nyisua ni 'le. -Te ti ni le 'mv -gbo, 'ke o nyra 'o Nyisua ye gbo, 'ɔ nyo da, 'ke 'o -a ni -ta 'mv.

25-Juukv̄ a -cɔhlunpinyɔ gblaka -me -ye, 'e ni 'yrv, o ko bɔ pa 'le Nyisua a kayu a -gblo a 'hɔn a diɔnu 'mv, o -mɔ -ŋmayent-gblo gblaka. 'Bia 'bɔc 'le pa, -ye oo gba 'wlugba-tɔpl̄ a dablo. E 'de 'a -gbe a dablo, o 'ni gbo -le 'le. -Yusu 'Kl̄su -me -ye, o -ha 'a diɔnu ni, 'ɔ -nyi 'a diɔnu Nyisua, 'ke 'o -cɔhlun -wɔn. O -me -ye, o nu 'a diɔnu a -haawɔc -do, e 'de 'wɔ plopɔ. 26'Bia 'bɔ nu la 'a diɔnu a -haawi 'plopɔ, 'ke 'o -cɔhlun -wɔn, -ye kve la 'le gbo, -te Nyisua nu la 'kl̄, o di la nu -svɛ'yeewi 'plopɔ. Kee, o 'de -svɛ'yeewi 'plopɔ

nu. ḡ nu 'lediwiwcc -do, 'lele'bɔɔti -gbo, -a n̄ 'yri, 'ɔ -nyi 'a d̄icnu Nyisva, 'ke 'o -cɔhlun -wɔn, -ɛ die nu, ḡ 'mu nahuin a de 'kuku 'wuwla, ḡ 'mu waa, -t̄e 'klɔ te ye gbo.

²⁷'E n̄ nahuon 'bɔ n̄ 'o, ḡ nu 'kvuvwcc -do. 'Bɔ 'kv, -ye 'ke ḡ mu 'o Nyisva ye, -ɛ die nu, Nyisva a -gbe, ḡ 'muo -bati le poo. ²⁸Kε -Yusu 'Klsv a de n̄ -we 'mu. ḡ nu la 'kvuvwcc -do. -Te ḡ 'mu la 'kv, -ye ḡ -nyi 'a d̄icnu Nyisva, 'ke 'o -cɔhlun -wɔn, -ɛ die nu, ḡ 'mu nahuin a de 'kuku 'wuwla. ḡ di 'le lele 'n̄ di. 'Bia 'bɔ di 'le, ɛ 'de ḡ 'mu nahuin a de 'kuku 'wuwla a -ti. Kεε, ḡ di 'le 'n̄ di, -ɛ die nu, nahuin =nu, -v nyo -pre, ḡ 'mu waa.

**-Yusu nu -cɔhlun-heewcc -do, ne- nue, 'hru 'v pe 'o
gbo, 'ke -ba 'sii 'o ye 'bii, 'ke 'o Nyisva ye**

10 ¹E n̄ la ke 'mu, Moise a tetei 'u la nahuin =hapvde =nu tɔɔ, Nyisva di la =nu 'mu nu. 'E mɔ -t̄ee, 'ke Nyisva naa 'le -Yusu 'mu, 'ɔ nu =nu =hapvde a -gbe 'mu. Kεε, ḡ 'de la 'le Moise a tetei a -gbe 'kwli 'mu naa, ḡ 'de la =nu =hapvde a -gbe 'mu nu. Tetei a -gbe, ɔ nyi 'n̄ -tu, -ɛ mɔ, 'ɛ n̄ 'yru, nahuin kɔ bu n̄ina -cɔhlun a pipie kl̄e, 'waa de 'kuku a -ti, -ɛ die nu, v kɔ Nyisva 'heen, v 'mu -muε. Ke tetei a -gbeε 'a -tutue nu. Kεε, sεy1-sεy1 -cɔhlundu a -gbe, v 'de 'kl̄ kɔ, 'ke bu 'sii 'o nahuin ye, 'ke 'o Nyisva ye. ²'Bia -cɔhlundu a -gbe 'bu kɔ wen 'kl̄, 'ke bu 'sii wen 'o nahuin ye, 'ke 'o Nyisva ye, 'ke 'le piiwɔ -do 'kwli 'mu, nahuin die wen 'n̄ yrii, -ɛ mɔ, 'ɛ mɔ -t̄ee, Nyisva 'wuwla 'waa de 'kuku n̄, kɔ, v 'dee bu pi wen 'kl̄ee lele -cɔhlun =de gbe. ³Kεε, ɛ 'de le 'mu n̄. -Cɔhlundu a -gbe, v nye 'n̄ nu, 'ɛ n̄ 'yru, 'waa de 'kuku 'ee 'le =nu 'kwli 'mu le bi. Kεε, ɔ 'n̄ nue =le, v 'n̄ 'sii =le 'ye, 'ke 'o Nyisva ye, ⁴-ɛ nue, 'wlugba-tɔpl̄, brob̄i kɔ wlob̄i 'heen, 'a dablo 'die 'le -we bɔ 'wuwla nahuin a de 'kuku.

5 Ne- nue, -te -Yusu 'Klsv 'mu n̄ 'kl̄ ke di, 'ɔ le Nyisva, -ɛ mɔ:

↔N̄ -hva -le, 'ke bu pie -mu 'wlugba-tɔpl̄ a -cɔhlun,
kɔ, -cɔhlun -ye 'heen.

Kεε, -mɔ lee n̄ 'mu,

-ɛ die nu, 'mu 'n̄ d̄icnu -ha,
'mu -mu 'n̄ d̄icnu -nyi.

6 'Wlugba-tɔpl̄ =nu, vv hien 'bii, vv -mu pie,
ɔ 'n̄ klu -le -mu ke.

Kɔ, -cɔhlun =nu, vv -mu pie,
'ke 'o -tunahuin a de 'kuku a -ta 'mu,

ɔ 'n̄ klu -le -we -mu ke gbe.

De -nu -hva, ne- mɔ nahuon bɔ =tuu 'o -mu.

7 -Ye ke 'nu lele po:

Nyisva o, 'mɔ n̄ gbo, 'n̄ di n̄ 'kl̄ ke n̄,
'mu de =nu nu, -nu -hva,
-ɛ 'we =no ye, -te v nu la 'a 'crule,

'ke 'o 'na -ta 'mv,
'ke 'le -na teteicrunie 'kwli 'mv.»

Kε -Yusu 'Klsu po. 8 Ye-he-tu =nv, c =tu, ni- mo: Nyisva 'dio le, 'ke bɔ pie =nɔ 'wlugba-tɔpli a -cɔhlun kɔ, -cɔhlun -ye 'heen. 'Wlugba-tɔpli =nv, vv hien 'bii, vv =nɔ pie, i 'nt klu =le =nɔ ke. Kɔ, -cɔhlun =nv, vv =nɔ pie, 'ke 'o de 'kuku a -ta 'mv, i 'nt klu =le -we =nɔ ke gbe. -A yie ni, -e mɔ, tetei =nv, Nyisva -nyi la Moise, i nyi 'ni =tu, 'ke bv -ha -cɔhlundu a -gbe. Mɔ =beti be ni le 'mv, ke -Yusu nu la 'a -tutue. 9 'Ya 'o lele 'lu, ke cɔ lele po, c nɔ: «Nyisva o, 'mɔ ni gbo, 'n di nɔ 'klɔ ke ni, 'mv de =nv nu, -nu -hva.» De a -gbe, ne- nye -a mv tɔɔ, -e mɔ, Nyisva 'ni -hva =le 'kle lele -cɔhlun 'ki =nv. Ne- nue, 'ɔ ya 'le -cɔhlun yrayru, 'ke 'o -cɔhlun 'ki a -ta 'mv. -Cɔhlun yrayru a -gbe, nv- mɔ -Yusu 'Klsu. 10 -Te -Yusu 'Klsu nu, 'ɔ =tuu 'o Nyisva 'bii, 'ɔ -ha 'a dɔɔnu, 'ɔ nu -cɔhlun-hɛewɔɔ -do, ne- nue, =a 'sii 'o ye 'bii, 'ke 'o Nyisva ye. 'Be -Yusu a -cɔhlun =nv ke, -cɔhlun =de 'de 'kle lele 'klu kɔ, 'ke bv -he -a mv -tunahuin 'mv.

11 -Juukve a -cɔhlunpinyv, 'e ni -nyrɔwɔ, 'ke vv 'le Nyisva a kayu gbo pa, 'vv gble nyra, 'vv 'waa -cɔhlunpi-kvan nu, 'vv -cɔhlun a pipie kle nina. Kεε, -cɔhlun a -gbe, i 'de 'klu kɔ, 'ke bi 'wuwla nahuin a de 'kuku. 12 Kεε, -Yusu 'Klsu -me -ye, c -ha 'a dɔɔnu ni, 'ɔ nu -cɔhlun-hɛewɔɔ -do. -Cɔhlun a -gbe, nv- kɔ 'kli, 'ke bv 'wuwla nahuin a de 'kuku, -te 'klɔ te ye gbo. -Cɔhlun =de 'ni -he -le 'kle lele nahuin =de 'mv. -Te c -yra 'a -kvan a -gbe 'lu, -ye c mu ni, 'ɔ ni 'o Nyisva a diidepia ke gbo. 13 'Ke c ni 'kle 'o gbo, 'ɔɔ -nyrɔwɔ =nv -pre, -ɔ kɔ 'mv Nyisva die nu, -Yusu 'mv 'a yraanyu bvi 'lu gble =tu, -e 'we =nɔ bvikegbo=tude ye. 14 -Te c nu -cɔhlun-hɛewɔɔ -do, ne- nue, 'ɔ 'sii 'o 'a nahuin ye, 'ke 'o Nyisva ye, 'ɔ pu 'pia ke, 'ke 'o Nyisva a -ta 'mv. C 'siu 'o ye, -te 'klɔ te ye gbo.

15 Nyisva a -Hihiu, v nye -we -a mv 'ni tɔɔ, -e mɔ, 'a -cɔhlun -do =nv, v nu -tεε. -Tl =nv, v =tu, ni- -gbo:

16 «Kukonyɔ Nyisva nɔ 'ni:
'Yri yrayru =nv, 'n di =tue,
'n kɔ Yisraekve 'heen,
-te i di 'mv ni, ne- -gbo:
'N die 'ni nu, v 'mv 'na tetei yi,
'mui -we 'cru, 'ke 'le 'waa =wli ke.»

17 'Plu, ke vv lele po, v nɔ: «Waa de 'kuku =nv, v nu, 'n di 'a -ti -wɔn 'ni -hri 'bii.» 18 'A -ti, -te Nyisva 'wuwla 'kle 'a nahuin a de 'kuku, -cɔhlun =de 'de 'kle lele -kvan kɔ, 'ke bv pii Nyisva.

Ba di 'le, -e die nu, -a 'mv 'o Nyisva 'hvun 'mv gbo 'yiya

19 'Na -diayuo -a, -te ε ni le 'mv, -Yusu 'Klsu a 'kvkve kɔ 'a dablo =nv, 'ɔ 'wla gbo a -ti, -a yie ni, -e mɔ, 'hru -ga wlon, 'ke 'o -a mv -wɔn, -e die nu, -a 'ni -han hvannu pi, 'ke -ba 'yiya 'o Nyisva 'hvun 'mv gbo, 'ke 'le 'a

-ŋmayen-i-gblo gblaka 'mu. 20-Yusu 'Klisu cra danu =nu ni, v 'ba la gbo, 'ke 'le Nyisua a kayu gbo, -vu la Nyisua a gbonule =nu -hli, 'ɔ kla 'hru =nu ye, -a di na, -a 'mu 'o Nyisua 'hvin 'mu gbo 'yiya. U mɔ 'hru yrayru'v n̄t. =Ba nyu na, -ye -a kɔ 'klo yrayru. Danu =nu, -Yusu cra, nu- mɔ -Yusu a -gbe, u kɔ 'o tu 'yie 'mu. 21-Yusu 'Klisu, nɔ- mɔ -a ni -cɔhlunpinyɔ gblaka. Nɔ-ɔ -a mu 'yie =tu, -a mu -gbo, -v mɔ Nyisua a kayugbokue. 22-Yusu 'Klisu a dablo 'sii 'o -a ni =wli ye, kɔ, 'nie a 'lupupue 'e 'wuwla -a ni de 'kuku. E 'we =nɔ ye, -te vu nu, 'vv -Juukue a -cɔhlunpinyu dablo le -gbla, -cɔhlunpinyu a -gbe 'vv 'nie -plo, -ɛ die nu, u 'mu 'le 'wu, kɔ, u 'mu 'o ye 'sii, 'plu v 'mu 'o Nyisua 'hvin 'mu gbo 'yiya, ke'ɛ ni, -Yusu a dablo nu, 'ɔ 'sii 'o -a mu ye, 'v po -a mu 'nie 'lu. De a -gbe a -ti, -ba kuo -Yusu 'Klisu =wlu ye 'bii, kɔ, -ba 'yiya 'o Nyisua 'hvin 'mu gbo, 'ke 'le -a ni =wli 'bii ke. 23De =nu, Nyisua po la le, ɔ di la nu, 'ke 'o -a ni -ta 'mu, ɔ die 'ni nu. ɔ 'ni 'du -le hi le gbegbe. 'A -ti, -ba 'kie lee nahuin, -e mɔ, de =nu, Nyisua po la 'le, 'ke 'o -a mu -wɔn, -a kue ye =wlu, =a nye -pre. -A ni 'kli ni -we 'le 'le, 'ke -ba kue =wlu ye, -e mɔ, ɔ die 'ni nu.

24-Ba kikla -ti, -ɛ die nu, -a 'mu 'kli -nyinyi, 'ke -ba nunue 'mu, 'muvunuele a -gbe, e 'mu kle bii, kɔ, -a 'mu -hapvde nu 'e ni ti. 25'Bia -baa le 'kukue, 'ke 'o Nyisua a -ti a -ta 'mu, e kɔ nahuin -ye, 'v 'kee nɔdidie. -A -me -ye, -a 'ni nu 'le le 'a nunue, kee, -ba -nyinyi 'kli, -ɛ nue, a yie ni, -e mɔ, ti =nu -kɔ 'yri -Yusu di 'le lele di, i 'mvee yre.

26-A yi Nyisua a -ti a -tee ni. 'A -ti, 'bia -ba 'kie gbee de 'kuku a nunue 'lu -wɔn, 'plu -ba yie, -e mɔ, e 'de -hapvde, -ye -cɔhlun =de 'de 'kleɛ 'o lele ni, -bu 'wuwla -a ni de 'kuku. 27Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ le de 'kuku a nunue nu, -ye bɔ pi huannu, -e nue, Nyisua a -bati dio 'ni kli. -Bati a -gbe, i di ye 'we nahru gblaka, -v di nahuin =nu hien, -v 'nini =tuu 'o Nyisua. 28A yie ni, -e mɔ, nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ 'wla Moise a tete, nahuin 'hɔn, ta 'bu 'yo, 'bu yɔɔ -ti, 'ke 'le -batipool 'mu, -ye -ti'wlanyɔ a -gbe, v 'ni 'ye -le 'a wɔl, 'v nyο 'la. 29Ke'ɛ ni, e ni la 'mu, 'ke 'o nahuon =nu -wɔn, -ɔ 'wla la Moise a tete. 'A -ti, nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ 'de Nyisua a 'Yu a -ti ke ween, -ye ɔ ble ye, Nyisua bɔ =tue =nɔ =sue, 'ɛ -hi 'o nahuon =nu 'mu, -ɔ 'wla Moise a tete. 'Bia 'bɔ 'de Nyisua a 'Yu a -ti ke ween, kɔ, 'bɔ 'de 'a dablo =nu a -ti ke ween, Nyisua nu, 'ɔ =tue 'yri, ɔ kɔ 'a nahuin 'heen, -ɔ mɔ dablo =nu, -ɔ nue, nahuon a -gbe, 'ɔ 'sii 'o ye, 'ke 'o Nyisua ye, kɔ, 'bɔ -we Nyisua a -Hihiu =nu tanı -tu, -vu -a mu -hapvde 'mu nu, 'ke 'le -gbvbgbekɔ 'kwli 'mu, -ye nahuon a -gbe, Nyisua dio =tue =sue 'dɔ, e 'mu 'o 'e ni de -de 'mu -hi. 30-Ti =nu, v 'cru la, 'ke 'le Nyisvacrumie 'kwli 'mu, ni- -gbo: «Nyisua nɔ 'ni: Nahuin =nu, -v 'de 'na -ti ke ween, 'na -gbe, 'mɔ di 'n diɔnu a 'lu 'mu a yru po. 'Yilenyre-tɔpli =nu, vu nu, 'n diu 'ni 'pεε.» -A yie ni, -e mɔ, de =nu, ɔ ple, ɔ di nu, ɔ die 'ni nu. U 'cru -we -ti -ye. -Ti a -gbe, ni- -gbo: «Nyisua nɔ 'ni: 'Mɔ Kukonyɔ Nyisua, 'n di 'na daku le poo -bati.» 31'Klohienyisua a -bati, 'bi kli nahuon, -ye 'jɔ 'ke 'o nahuon a -gbe -wɔn, -e nue, -sue =nu, Nyisua di nahuon a -gbe =tue, e di 'o 'e ni de -de 'mu 'ni -hi.

³²B1 bi 'le 'a mu 'kwli 'mv, ti -hi la a ti 'yri, -te a 'ble la Nyisva a -ti kwa, ti a -gbe 'yri, aa la 'ye =sve 'dɔ, 'ke 'le nahuin =nu kwa 'mv, -v 'de Nyisva yi. Kee, a ko la =wlu a 'lila, 'a kuo Nyisva =wlu ye. ³³E ko la ti -ye, 'vv la 'a mu tanu =tu, 'ke 'o nahuin 'bii ye, 'vv la 'a mu -tɔplu -huin 'mv nu, 'e ko la ti -ye, 'a mu =nu, -v 'nun 'ye la =sve, 'aa la nahuin =nu =wlu 'kwli 'mv gbo =tu, -vv la =sve 'ye. ³⁴Nahuin =nu, v po la =jt 'mv, -te v 'ya Nyisva a nahuin 'mv a -ti, 'waa wɔlu-i la 'a mu nu. -Te nahuin -ha la 'a mu 'a ni kukɔ-tɔplu kwa le, aa la nu 'manv, -e nue, a yie ni, -e mɔ, Nyisva a 'klɔ yrayrv =nu, -ɔɔ 'a mu -pre, 'ke 'le yako 'mv, o no le 'yi, 'ɔ -hi 'o 'klɔ -gbo ke a -tɔplu 'bii 'mv, 'plu 'klɔ yrayrv a -gbe, o 'nɔ nyre -le 'yi le nt gbe. ³⁵De a -gbe a -ti, ba 'cipi 'o Nyisva a =wlu a yekuole. 'Bia 'baa le 'a 'lu a -wɔngbugba nu, -ye Nyisva di 'a mu -nye 'wio gblaka. ³⁶Ne- nue, 'nu le po, -te a 'blee 'o kwa, 'ke ba 'blee 'o kwa, -e die nu, de =nu, Nyisva -hua, a 'mue nu, a 'mv 'le Nyisva a 'klɔ yrayrv =nu 'kwli 'mv pa. ³⁷Ne- nue, 'v 'crie la, 'ke 'le Nyisvacrunɛ 'kwli 'mv, -e mɔ:

«Nyisva no 'ni:

Ti -i hie 'le, i 'de -huo,
Waanyɔ =nu, -ɔ di 'le di,
ɔ 'mv 'le di.

O 'dee bɔ -wlen gbo.

³⁸Nahuon =nu, -ɔ kuo 'mv =wlu ye,
no- 'n 'sii 'o ye, 'ke 'o 'mv ye,
no- di 'klɔ yrayrv kɔ.
Kee, nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ 'kee 'na =wlu a yekuole,
-ye 'n 'dee -bo kɔ plɔ a bleelɛ,
'ke 'o =no -wɔnɔ.

³⁹-A -me -ye, 'n 'die -tee pue, -ba di 'le nahuin =nu -heyri ni, -v 'kee Nyisva a =wlu a yekuole, 'plu -vv 'wan. Kee, -a mu mɔ nahuin =nu, -v kuo Nyisva =wlu ye. 'A -ti, o di -a mu -nyi 'klɔ yrayrv =nu, -ɔ 'nun -we 'le.

Nahuon 'bɔ kuo Nyisva =wlu ye, de tio- e =hen 'nyre

11 ¹'Bia -ba ple, -e mɔ, -a kuo Nyisva ye =wlu, -ye e =hen 'nyre, -a kue ye =wlu, -e mɔ, -tɔplu =nu, Nyisva po la le, o di la nu, 'e mɔ -tee, o di 'nɔ nu, -a nyi -pre. -A kue -we ye =wlu, -e mɔ, -tɔplu =nu, -a ni 'yie 'nun 'ye, i mɔ -ti a -tee. ²Ti -hi la a ti 'yri, ke'ɛ ni, Nyisva a nahuin nu la 'a =wlu a yekuole. Ne- nue, 'vv la Nyisva ke klu.

³-Te -a kuo Nyisva =wlu ye, ne- nue, -a yrie, -e mɔ, 'ke Nyisva naa 'le 'a win 'kwli 'mv, 'ɔ nu 'klɔ -gbo. E -hen 'nyre, -tɔplu 'bii -gbo, -aa 'ye, ke no 'klɔ -gbo ke, Nyisva nue ni, 'i -hon 'le de =nu 'mv, -tunahuon a 'yie 'nun 'ye.

⁴Abel, -ɔ mɔ la Adamv a 'yu, -te o kuo la Nyisva =wlu ye, ne- nue, 'ɔ pi la Nyisva a =wlu a -cɔhlvn, 'v no 'yi le, 'v -hi 'o 'a 'diayu Kaen a -cɔhlvn 'mv. -Te o kuo la Nyisva =wlu ye, ne- nue, Nyisva 'ɔ lo, -e mɔ, o 'sii 'o ye,

'ke 'o =no ye. Abel yi de a -gbe ni, -e nue, Nyisva ween la 'a -cchlvn ke. -Hapukɔ, Abel 'ɔ 'kv la, kɛɛ, -te ɔ kuo la Nyisva =wlv ye, ne- nue, 'ɔ 'kιɛ tue -a mv 'hru =nv, -a di na, 'pli -a 'mv Nyisva =wlv ye kuo -tɛe.

⁵Ke'ɛ ni, Henɔki nu la, 'ɔ kuo la -we Nyisva =wlv ye. Ne- nue, 'ɔ 'de 'kv, Nyisva 'ɔ gbo 'le yakɔ 'mv, =ɔ =de 'ɔ 'dio la 'klee lele 'ye. U 'crie ni, 'ke 'le Nyisvacrunie 'kwli 'mv, -e mɔ, ɔ̄ la nu Nyisva a =wlv a de. Ne- nue, Nyisva 'ɔ gbo 'le yakɔ 'mv. ⁶'E mɔ -tɛe, nahuon 'bɔ 'de Nyisva =wlv ye kuo, ɔ 'dees bɔ klu Nyisva ke. Bia nahuon 'bɔ -hva bɔ 'yiyi 'o Nyisva 'hvun 'mv gbo, -ye ɔ ble ye bɔ kue =wlv ye, -e mɔ, Nyisva ni 'klɔ, kɔ, ɔ ble ye bɔ kue -we =wlv ye, -e mɔ, nahuin =nv, -vv -hva -bv yio, ɔ nyu 'mv nu =hapvde.

⁷Ke'ɛ ni, Noe nu la, 'ɔ kuo la -we Nyisva =wlv ye, 'ɔ nyo la 'o =tuu, Nyisva 'ɔ le =no -tɔpli =nv, -i di la 'o nyre. Noe a -gbe, ɔ 'de wen -tɔpli a -gbe a 'yee, kɛɛ, ɔ =tuu 'o Nyisva, 'ɔ nu 'mu, -e 'we =no ye, -te Nyisva nu la 'a -tutue, 'ɔ pue 'le wlɔn, ɔ kɔ 'a kayugbokvɛ 'heen, 'pli Nyisva 'ɔ waa =nv, 'v 'de 'nie 'mv 'kvv. De =nv, ɔ nu, ne- nye -a mv tɔɔ, -e mɔ, nahuin -ye =nv, -v ni la 'klɔ Noe a ti 'yri, 'waa 'yrinaabvi nyre la le 'yi, Nyisva a -batì 'i klu, -e nue, v -me -ye, v 'de Nyisva =wlv ye kuo. -Te Noe a -gbe, ɔ kuo Nyisva =wlv ye, ne- nue, Nyisva 'ɔ 'sio 'o ye, 'ke 'o 'a dɔɔnu ye.

⁸Ke'ɛ ni, Abrahamu nu la, 'ɔ kuo la -we Nyisva =wlv ye, 'ɔ nyo la 'o =tuu. Nyisva lo la ni, 'ke bɔ mu 'le 'blvgba =de 'mv, ɔ di la =no -nyi. -Hapukɔ, 'ɔ 'de la 'blvgba a -gbe yi, kɛɛ, ɔ =tuu 'o Nyisva a wintɛ, 'ɔ mu. ⁹-Te ɔ nyre 'klee 'le 'blvgba a -gbe 'mv, Nyisva po la le, ɔ di la =no -nyi, ɔ 'dio la =no a -nyie. 'A -ti, Abrahamu 'ye la nt, -e mɔ, ɔ 'de la =no, ɔ 'de wen 'blvgba =nv a kve, kɛɛ, 'a 'yuo a 'yuo, nv- dio kɔ. Kɛɛ, -te ɔ kuo la Nyisva =wlv ye, ne- nue, 'ɔ ween ke, 'ke bɔ 'ya 'dagbatayu 'mv, 'ke 'le 'blvgba a -gbe 'mv. O 'de la gbonule kɔ. Ne- nue, ɔ̄ la la le -hihie, 'ɔ ni la 'le 'taapɔkayu gbo. 'A 'yu Yisaki, kɔ Yisaki a 'yu Sakɔbu 'heen, Nyisva po la le, ɔ di la -we 'blvgba a -gbe -nyi, v mɔ la -we 'dagbt'i ni, 'ke 'le 'blvgba a -gbe 'mv, 'v ni la -we 'le 'taapvækayuo gbo, -e 'we =no 'waa bu Abrahamu ye. ¹⁰Ke'ɛ ni, Abrahamuv la 'a nunue nu, -e nue, ɔ nye la 'ni -pre, 'ke bɔ 'ti 'le 'dɔɔ =nv 'mv, Nyisva a -gbe, ɔ po, 'ke 'le yakɔ 'mv. Dɔ a -gbe, ɔ kuku 'mv le, 'klɔ -wɔn, ɔ 'ni 'wle le nt.

¹¹Abrahamu a nyɔɔ Sara, -te ɔ kuo la Nyisva =wlv ye, ne- nue, 'ɔ kɔ la 'yu. -Beti bɔ -hi la 'yukɔti le, Nyisva nue la ni, 'ɔ kɔ la 'yu. O yie la ni, -e mɔ, de =nv, Nyisva po la 'le, 'ke 'o =no -wɔn, ɔ die la 'ni nu. ¹²De a -gbe a -ti, Abrahamu, -ɔ -we la 'yi 'dɔ, -ɔ -hi la -we 'yukɔti le, ɔ -do a -gbe, Nyisva nue ni, 'ɔ wlo. Nyisva, no- lo la, -e mɔ, 'a 'yuo a 'yuo di 'ni wlo, -e 'we =no yahroyɔ ye, -ɔ ni 'le yakɔ 'mv, kɔ 'pvhvɔn =nv, -ɔ ni 'le 'yru nua 'mv, nahuon =de 'de 'le -hihre -we.

¹³Abrahamu kɔ 'a 'yuo 'heen, v kuo Nyisva =wlv ye -kuokuo, 'kvkvɛ 'e yu ke. U -me -ye, v 'de -tɔpli =nv 'ye, Nyisva pue la 'le =nv. Kɛɛ, v kue ye =wlv, -e mɔ, -ti =nv, Nyisva =tu la, ɔ di la 'ni nu -nyrɔwɔ =de 'mv, 'vv 'manu

nu. Ke vu po, v 'de no 'klɔ -gbo ke kɔ, v mɔ 'dagbi'i ni. ¹⁴Nahuin =nv, -vv le 'pvpre nu, v nye -a mu 'n̄ tɔɔ -tɛɛ, -ɛ mɔ, vu le =mɔ gbonule yrayarv, 'ke 'le yako 'mv. ¹⁵U 'n̄ -hie =le 'kleē lele 'waa 'bri =nv, v hie 'o gbo a -ti 'lu -wɔɔn le. Bia 'bv nye la 'lu -wɔɔn le -hie, v di la 'hru =nv 'n̄ 'ye, v di la na, v 'mu la de -me. ¹⁶Kεɛ, ε 'de la le 'mu ni. Uv la le =mɔ gbonule yrayarv, -ɛ n̄ 'yi le, 'ɛ -hi 'o 'bri 'ka =nv 'mu. Ε 'we =nɔ ye, vu le =mɔ gbonule =nv, -ɛ ni 'le yakɔ 'mu. De a -gbe, ε klu Nyisva ke 'dɔ, Nyisva 'ɔ =tui, -ɛ mɔ, nɔ- mɔ 'waa Kukɔnyɔ. Nɔ- di la =nv =hapugbonule -nyi, 'ke 'o =nɔ 'hvun 'mu, -te 'klɔ te ye gbo.

¹⁷⁻¹⁸Nyisva po la 'le Abrahamu de =de, 'ɔ lo la, ɔ nɔ: «Ke 'le -na 'yu Yisaki 'mu, 'ke -na 'yuo a 'yuo di 'le 'mu -hɔn.» -Te ɔ po 'kleē le, -ye ɔ -hva bɔ =tɔ Abrahamu 'mu le, -ɛ die nu, ɔ 'mue 'ye, 'bia 'bɔ 'kιɛ kuo =wlv ye, 'ɔ lo, ɔ nɔ: «-Na 'yuu -do =nv, -ɔ mɔ Yisaki, 'n̄ nye 'n̄ -hva, 'ke -bo pii 'mu 'a -cɔhlvun le.» -Te Abrahamu kuo Nyisva =wlv ye, ne- nue, 'ɔ =tuo 'o, 'ɔ 'ba 'a 'yu Yisaki a -gbe 'mu, -ɛ die nu, ɔ 'muo -cɔhlvun 'mu nuu. ¹⁹Ke'ɛ ni, ɔ nu, -ɛ nue, ɔ kuo Nyisva ye =wlv, -ɛ mɔ, ɔ kɔ 'klt, 'ke bɔ -ha 'le Yisaki a -gbe 'kvkvnyv -heyri, bɔ -hɔ -klt. Ne- nue, -te Abrahamu -ha Yisaki, Nyisva 'ɔ -nyo =nɔ. -Te ɔ -nyo =nɔ, ε 'we =nɔ ye, -te Yisaki bɔ 'nunti 'ku wen, 'plu, bɔ 'nunti 'hru wen 'klt.

²⁰Yisaki -me -ye, ke'ɛ ni, ɔ nu la, 'ɔ kuo la -we Nyisva =wlv ye. Ne- nue, 'ɔ le la 'a 'yuo Sakɔbu kɔ Esau 'heen, ɔ nɔ: «Nyisva bɔ nu 'a mu -hapudɛ 'mu.» -Te ɔ nyu la le, -ye ɔ kue la ye =wlv, -ɛ mɔ, -ti =nv, ɔ =tu, -nyrɔwɔ =de 'mu, ɔ di la -wɔɔn mue 'lu.

²¹Sakɔbu -me -ye, ke'ɛ ni, ɔ nu la, 'ɔ kuo la -we Nyisva =wlv ye. Ne- nue, ti =nv -kɔ 'yri ɔ la mu 'kv, 'ɔ da la Nyisva, 'ke 'o 'a 'yu Sosefv a 'yuu 'hɔn =nv a -ta 'mu, -ɛ die nu, Nyisva 'mu -hapudɛ 'mu nu, 'ɔ klt 'a kotu 'lu gbo, 'ɔ 'ba ye 'mu, 'ɔ baa Nyisva.

²²Sosefv -me -ye, ke'ɛ ni, ɔ nu la, 'ɔ kuo la -we Nyisva =wlv ye. Ne- nue, ti =nv -kɔ 'yri ɔ la mu 'kv, 'ke 'le Esipublugba 'mu, 'ɔ le 'a 'yuo, -ɛ mɔ, ε di kɔ ti, Nyisva 'mu 'a daku Yisraekv Esipublugba 'kwli 'mu 'hrɔɔ, ɔ 'mu 'le 'blugba =nv 'mu gba, ɔ di la =nv -nyi, Sosefv 'ɔ lu -we, -ɛ mɔ, 'bvv 'le Esipublugba 'mu -hɔn, v kɔ bv gba 'a -plahvun, v 'muo 'o -ha, 'ke 'le 'blugba yrayarv a -gbe 'mu.

²³Moise a bu kɔ 'a 'dii 'heen, v -me -ye, v kuo la -we Nyisva ye =wlv. Ne- nue, -te v kɔ Moise, v 'ye, -ɛ mɔ, 'yu a -gbe, ɔ nɔ le 'yi 'dɔ, 'ɔ -hlo, 'ke 'le yakvɛe ta 'kwli 'mu. -Hapukɔ, Esipublugba a bodiɔ 'ɔ le 'a 'sɔyuo, 'ke bv 'la Yisraekv a 'yu nyibepu 'bii, v kɔ le ke, kεɛ, Moise a bu kɔ 'a 'dii 'heen, v 'de hvannu pt, 'v kuo Nyisva =wlv ye, 'ke bɔ di 'waa 'yu waa. Ne- nue, 'v -hlo.

²⁴Ke'ɛ ni, Moise a -gbe, ɔ nu la, 'ɔ kuo la -we Nyisva =wlv ye. Ne- nue, -te ɔ ku la, 'a -wlv 'v yree la, 'ke bv dɔɔ la Esipukv a bodiɔ a 'yu nyryu a 'yu, -ɔ mɔ 'yu nyryu =nv, ɔ cu -tɛɛ, 'ke bɔ 'ye =sue, ɔ kɔ

Nyisva a daku, -v mɔ Yisraekue 'heen. De a -gbe, ne- -hi 'o bɔ nu 'manu, 'ke 'le de 'kuku a nuule 'kwli 'mu, -e nue, 'manudu a -gbe, v mɔ -hihide'e ni. 26 'Ke 'le =no 'yi 'mu, e nu -tεε, 'ke nahuin bu yraa =no, -e 'we =no Waanyɔ =nu ye, Nyisva di la 'a daku ye ya. De a -gbe, ne- -hi 'o, 'ke bɔ kɔ Esipublugba a kukɔ-tɔpli 'bii. Ke 'a 'lu a le-hieles ni la 'mu, -e nue, 'a =wlvv la -hapude =nu 'nt -pre, Nyisva dio la 'mu nu, 'ke 'le ye 'mu.

27-Tε Moise a -gbe, o kɔ Yisraekue 'heen, uu la 'le Esipublugba 'mu mu -hɔn, -ye Esipukue a bodɔ bi la 'mu yru 'dɔ. Kee, -te Moise kuo la Nyisva =wlv ye, ne- nue, 'ɔ 'de bodɔ a -gbe a hvannu pi. -Tegbi o 'blee la 'o kwa, 'ke o 'blee la 'o kwa. Nahuon =de 'de -hlun Nyisva a 'yee. Kee, Moise -me -ye, o 'we =no -te bɔ 'nini 'ye wen Nyisva, 'v -hɔn 'le Esipublugba 'mu, 'v mu. 28 'Plu v 'mu la 'le Esipublugba 'mu mu -hɔn, Nyisva le Moise, 'ke Yisraekue bu nu 'blabi a dablo, v 'muo 'o 'waa kayuo a 'maji a wɔl' le hrii, -e die nu, Nyisva a leleenyc =nu, -ɔ di la 'le di, -ɔ di la Esipukue a ye-heyuo, -v mɔ nyibepu 'la, o 'ni -han -we 'waa ye-heyuo, -v mɔ nyibepu 'la. De a -gbe, v nu, e -he ke Yisraekue a le'mimre, uu Paki daa. -Te Moise a -gbe, o kuo Nyisva =wlv ye, 'ɔ =tu 'o, 'ɔ =tu 'o Paki a le'mimre a -gbe gbo.

29 Moise kɔ Yisraekue 'heen, -te v -hɔn la 'le Esipublugba 'mu, 'v kuo la lele Nyisva =wlv ye. Ne- nue, 'yru=tɔ =nu, uu 'Yru -Jɔhun daa, 'v 'be la =tɔ, 'v =ta la, 'nie 'diu la cɔtɔ. -Te v =ta 'klee, -ye Esipukue -me -ye, v nyu la -wɔn 'ni kve, 'v -hva bu =ta -we. Kee, -te uu 'klee =ta, v 'bii, 'nie -mwu la ni, 'e 'lu.

30 -Nyrɔwɔ -ye 'mu, Nyisva 'ɔ le la Yisraekue, bu na, bu =glaa 'le Selikodɔ 'le le, 'ke 'le -nyrɔwu 'nupata 'kwli 'mu, -e die nu, -mli =nu, -i =glaa 'le 'dɔ a -gbe, i 'mu 'wle, -e die nu, v 'mu 'dɔ 'mu pa, v 'mu 'a nahuin 'la. -Te Nyisva le =nu de a -gbe, -ye v kuo ye =wlv, 'v =glaa 'le 'dɔ a -gbe 'le le, 'a -mli 'i 'wle.

31 'Ke 'le Selikodɔ a -gbe 'mu, 'plu Yisraekue 'mu la 'le mu nyre, -ye 'lalunyrc =nu, -ɔ kɔ 'dɔ mɔ Rahabu, o -me -ye, o kuo la -we Nyisva ye =wlv. Ne- nue, Yisraekue a leenyɔ =nu, -v di la 'a 'blugba 'mu le na wɔn, 'ɔ puu kayu gbo, v 'ni -hiun 'la. Ne- nue, ti =nu -kɔ yri Yisraekue 'bii =nu, v pa 'le 'dɔ 'mu, 'v 'la nahuin =nu, -v 'de Nyisva a 'o-tuule kɔ, 'v 'de la Rahabu a -gbe 'la.

32 Nahuin -ye =nu, -v kɔ la Nyisva a =wlv a yekuole, v -huo ni 'dɔ: Gedeon, Bayraki, Samuso, Jefete, Dafidi, Samueli, kɔ Nyisva a winwlɔn-heniyu -ye 'heen. 'Bia 'ni kɔ =bo na wen 'waa -tɔ -wɔn le, -ye ε di wen 'mu wlɔn 'ni -hi. 33 U 'bii a -gbe, v kuo Nyisva ye =wlv. Ne- nue, v kɔ 'blugbi -ye 'heen, 'v -wɔn, 'v -hiu 'o 'hru wlɔn, kɔ, 'v naa nahuin -tεε, 'ke 'le 'oye'siile 'kwli 'mu, 'v 'ye de =nu, Nyisva po la 'le, 'ke 'o =nu -wɔn, 'v gba =v -ye, 'v pu 'le kokue' -heyri, kεe, ε 'diu de =de 'mu nu, 34 'v pu 'le nahru gblaka 'mu, kεe, na a -gbe, o 'diu hien. -Te nahuin -hva bu nu -hotiplie, bu 'lu, -ye Nyisva, no- nue, 'v -tε 'le wlɔn. U 'de la 'kli kɔ, kεe, Nyisva nue ni, 'v kɔ 'kli, 'v -he ta'bιwpv gblaki, 'v bla ta'bιwpv -ye =nu le. 35 Nyrugbapu

-ye, v kuo la -we Nyisva ye =wlu. Ne- nue, 'waa 'dokvə =nu, -v 'kukv la le, Nyisva 'c -hiw lele 'klo, 'c -nyu nyrugbapu a -gbe.

Kee, 'ke 'le 'pia -ye ke, nahuin -ye, -v kuo Nyisva =wlu ye, v -me -ye, v -tue =nu =sue 'do. 'Bia 'bu po la le, v 'de Nyisva a nahuin, v diu la me le 'ni -ha. Kee, v 'die ke wesen, 'ke bu -tui, -e mo, v 'de Nyisva a nahuin. Kee, -beti bu di 'kv, v kuo Nyisva ye =wlu, -e mo, o diu 'le 'kukunyu -heyri 'ni -ha, o 'mu 'klo -ha, 'waa 'klo yrayru 'mu -hapu'klo 'mu 'ya, e 'mu 'o 'a 'ka =nu 'mu -hi. ³⁶Nahuin -ye, v nyu 'ni 'caa, 'v nyu loka bii, 'v nyu mua, 'plu 'v nyu -ji 'mu le po, kee, v 'de Nyisva a 'hru bu wlɔn -ha. ³⁷=U -ye, v nyu -wɔn le poo 'he, 'v nyu le 'lila, -v -ye 'v nyu -ti le 'be, =v -ye 'vu -hotiplie nu, 'v nyu le 'lila, -v -ye 'v 'de gbonule ko, 'klo -gbo, no- vu ke na, =sue 'e nyu nu, 'vu 'blakvə ko wllokue 'hvin 'mu le pue, nahuin 'v nyu =sue -tue, 'v nyu 'cre 'mu nu, ³⁸=v -ye, 'v nyu le bla, 'vu 'kwla gbo na, ko, 'vu dvugbi 'lu le na. 'Ke vu 'le dvugbi a 'hve wlɔn le pεe. Ke 'nu po, 'klo -gbo a nahuin =nu, -vu Nyisva a nahuin le bla, v 'de ye ble, 'ke Nyisva a nahuin a -gbe bu ni 'le =nu -heyri.

³⁹Nyisva a nahuin 'bii a -gbe, -te v nu, 'v kuo Nyisva =wlu ye, ee Nyisva ke 'ni klu. -Beti be ni la le 'mu, de gblaka =nu, Nyisva po la le, o di la nahuin -nyi, 'waa 'yie 'die 'ye, 'v 'kv, ⁴⁰-e nue, Nyisva pue la 'le -le, 'ke bo nu la -nu =hapvde 'mu, -e -hi 'o 'a ye-hede 'mu. O no 'ni, -hapvde a -gbe, v bi 'le ye, -a bi 'le ye, 'ke 'o -tegbii -do, 'kee 'ni, o die la 'o -a mu -nyii, ti =nu -ko 'yri -a di 'le 'a 'klo yrayru =nu 'kwli 'mu pa.

-A ni Bu Nyisva, 'a 'yuo a 'munue-ti, 'o nyu 'le le -ha

12 ¹Nahuin 'bii a -gbe, v kuo la Nyisva ye =wlu, 'e gbe -gbagba, 'v 'kukv la le. Nu- =glaa 'klee 'le -a mu, 'vu -a mu 'hru tɔɔ, -te -a ni -gbe, -a di nu, -a 'mu 'le 'waa =pi le -ha. 'A -ti, e nu -tee, 'ke -ba hie 'o -tɔpli 'bii -gbo gbo, -i nye nu, 'ke -a 'nini mu ye 'mu, 'ke 'o Nyisva a 'hru wlɔn. Ko, -ba hie -we 'o de 'kuku =nu gbo, -ee -a mu ye ka, -e die nu, -a 'mu ye 'mu mu, 'ke 'o Nyisva a 'hru wlɔn. -Te -a 'blee 'o kwa, 'ke -ba 'blee 'o kwa. ²'Bia -baa ye 'mu mu, 'ke 'o Nyisva a 'hru wlɔn, 'ke -ba ta 'le -Yusu -wɔn le, -e nue, no-ɔ ni, -o nue, =a kuo =wlu ye, no- die -we nu, -a ni =wlu a yekuole 'mu 'o ye -ce. O ween ke, 'ke bu 'lo, 'ke 'o tu 'yie 'mu, -e 'we =no -balunyo ye. 'Kukvuedu a -gbe, e ni -tvi, kee, o 'de -tvi pi, 'ke bo 'kv 'kukvuedu a -gbe, -e nue, o yie ni, -e mo, Nyisva die 'ni nu, o 'mu 'manu nu. -Te ti ni le 'mu -gbo, 'ke o ni 'o Nyisva, -o koo 'e ni de -de win ke a diidepia ke gbo.

³Ba -hie -Yusu a -gbe a -ti 'lu -wɔn le, -te de'kukununu nu la, 'v yrɔɔ la, kee, o -me -ye, o ko la =wlu a 'lila, 'ke 'le -sue a 'yiye =nu 'kwli 'mu, vu la =no -tue. Ba -ha 'le 'a -pi le, -e die nu, 'a ni =wlu 'ni -han =hlɔn bi, ko, a 'ni -han Nyisva a 'hru bu wlɔn -ha. ⁴'E mo -tee, aa de 'kuku ye 'ni -wɔn, -e die nu, e 'ni -han 'a mu win ke koo. Kee, 'ke 'le 'a mu -heyri, nahuon -de 'die wen 'le wlɔn a 'kv. 'A -ti, ba 'cipi 'o de 'kuku a ye-wunwɔn. ⁵Wintε =nu, Nyisva

nu, 'ɔ -nyi 'a mu 'kli, be bi 'le 'a mu 'kwli 'mu. Cɔ 'le 'a mu -wɔn 'ni 'pree, -ɛ 'we =nɔ ye, -te buu nu, 'ɔ 'le 'a 'yuo-pli -wɔn 'pree. Ke cɔ po:

«Na 'yu,
 'bia Kukɔnyɔ Nyisua 'bɔɔ 'le -mu le -ha,
 ɔ 'mu -mu de tɔɔ a -ti,
 -ye -bo puo nua ye gbo -tee.
 'Bia 'bɔ 'kla -mu 'yi 'mu,
 -na =wlw ni bi 'le -hlɔn.

⁶ Kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, nahuon =nu, ɔ nua 'mu,
 nɔ -cɔ 'le le -ha.

Nahuon =nu, cɔ 'a 'yu daa, nɔ-cɔ ni, cɔ bi.»

⁷A -ti, a kɔ ba kɔ =wlw a 'lila, 'ke 'le =sue a 'yiye 'kwli 'mu, -ɛ die nu, a 'mu 'le 'nyinyide 'nyu. 'Bia Nyisua 'bɔɔ 'a mu =sue =tue, ne- nye 'a mu tɔɔ, -ɛ mɔ, ɔ nua 'a mu 'mu 'a 'yuo. ɛ 'de 'yu -de kɔ, 'a bu bɔ 'nuni -ha 'le le. ⁸Ke'ɛ ni, Nyisua, cɔ 'a 'yuo 'bii a 'lele-hihia nu. 'A -ti, 'bia 'bɔ 'nuni -ha wen 'le 'a mu le, a 'dee ba 'ya wen 'a -tee a 'yuo 'mu.

⁹Bi bi 'le 'a mu 'kwli 'mu, -ɛ mɔ, -a ni bunu, -v ni ke no 'klɔ ke, uu 'le -a mu le 'ni -ha, -a nyu 'o -tuu. 'A -ti, -te ɛ ni le 'mu, -a kɔ -ba -tuu -we 'o -a ni Bu =nu 'o, -ɔ ni 'le yako 'mu, ɛ -hi 'o -a ni bunu =nu 'mu, -v ni no 'klɔ ke. 'Bia -ba nyο 'o -tuu, ɔ di -a mu -nyi 'klɔ yrayru, -ɔ 'nuni -we 'le. ¹⁰-A ni bunu =nu, -v ni no 'klɔ ke, v -me -ye, uu 'le -a mu le 'ni -ha, 'ke 'le ti gbi 'kwli 'mu, -ɛ 'we =nɔ ye, -te uu 'a -hvhuva nu. -A ni Bu Nyisua, -ɔ ni 'le yako 'mu, ɔ -me -ye, ɔ 'le -a mu le 'ni -ha, -ɛ die nu, ɔ 'mu -a mu 'mu -he, -a ni 'yrinaabui 'mu 'o ye 'sii, -ɛ 'we =nɔ 'a 'yrinaabui ye. ¹¹Ti =nu -kɔ 'yri uu 'le -a mu le -ha, -a -me -ye, -a no 'ni, uu -a mu 'mu nu 'cre, ɛ 'ni nue -le -a mu 'manu. Kee, 'bia =sue a 'yiye 'be -hi, nahuin =nu, -v 'nyu 'le 'nyinyide, 'waa 'yrinaabui di 'o ye 'ni 'sii, 'ke 'o Nyisua ye, kɔ, v 'mu plɔ a bleele kɔ.

-Te -a kɔ -ba nu Nyisua a -kvān a nūnue

¹²Na -diayuo -a, ke'ɛ ni, ɛ ni 'mu. 'A -ti, 'a ni =wlw ni bi 'le -hlɔn, kɔ, 'a ni 'kli ni -we 'le 'le, -ɛ die nu, a 'mu ye 'mu mu, 'ke 'o Nyisua a 'hru wlɔn. ¹³Ke 'le 'a mu -heyri, =v -ye ni 'o, 'v 'de 'kli kɔ, 'ke 'o Nyisua a 'hru wlɔn. 'A -ti, ba na 'hru =nu -tee, -v 'sii 'o ye, -ɛ die nu, nahuin a -gbe, v 'ni -han Nyisua a 'hru bu wlɔn -ha, kee, v 'mu Nyisua -wɔn kue -tee.

¹⁴Ba -tu 'o 'kli, -ɛ die nu, a kɔ nahuin 'bii 'heeñ, a 'mu kegboweenle kɔ. Ba ween ke, 'ke Nyisua bo kɔ 'a mu win ke 'bii, 'a ni 'yrinaabui 'mu 'o ye 'sii -tee, 'ke 'o Nyisua ye, -ɛ nue, 'bia ne- ɛ 'de, -ye a 'dee ba 'ye Nyisua a -gbe, 'ke 'le 'a 'klɔ yrayru 'kwli 'mu. ¹⁵'A -ti, ba -tu 'a ni dɔɔnu 'yie, -ɛ die nu, nahuon -de 'ni -hien ke bla, 'ke Nyisua bo nuo -hapude 'mu, 'ke 'le -gbvgbekɔ 'kwli 'mu. Ba -tu -we 'a ni dɔɔnu 'yie, -ɛ die nu, 'ke 'le 'a mu -heyri, nahuon -de 'ni -han de 'klan -de 'hru -nyi, -ɛ nue, -weyee -do, ne- nye nu, -wo 'bii 'ɔɔ pa.^a ¹⁶Ba -tu 'a ni dɔɔnu 'yie, -ɛ

^a 12.15 -hee': 'flic a 'yaade 'cicre gbi, ne-ɛ 'flickuo 'bii 'yaa.

die nu, 'ke 'le 'a mv -heyri, nahuon -de 'n̄i -han 'lalunyɔ 'mv 'ya, kɔ, nahuon -de a -wlv 'n̄i -han Nyisva a -tɔph̄ yraa, -ɛ 'we -n̄o nyibeyu -gbo ye, -ɔ kɔ 'du mɔ Esau. Esau a -gbe, ɔ mɔ la 'a bu a ye-heyu. -Te ɔ 'ya la 'a bu a ye-heyu 'mv, n̄o- 'a bu ble ye bo po wa -wɔn, -ɛ die nu, Nyisva 'muo -hapudé 'mv nu, kɔ, ɔ 'mv -hlun kukude nu, 'ke 'o 'a bu a -ta 'mv. Kεε, -nyrɔwɔ -de 'mv, Esau a -gbe, ɔ -ha la 'le 'a kukude, 'ɔ -nye la 'a 'd̄ayu 'cicre, -ɛ die nu, 'a 'd̄ayu a -gbe, ɔ 'muo didide -nyi, 'plu 'a 'd̄ayu 'cicre a -gbe, n̄o- 'a bu po wa -wɔn. ¹⁷A yie ni, -ɛ mɔ, -te de a -gbe, ɛ -hi la, Esau nye la 'n̄i -hva 'dɔ, 'ke 'a bu bɔ puo -we wa -wɔn, ɔ 'mv 'a bu a -ta 'mv bi, ɔ 'mv kukude nu. Kεε, 'a bu 'die la ke ween, Esau a -gbe 'ɔ -we we, kεε, ɛ 'de la 'hru kɔ, 'ke de -gbo, ɔ nu la, bɔ 'cicie.

Nyisva a -ti a 'yi'buaale

¹⁸Ba kɔ 'a yiye, -ɛ mɔ, a 'yiya 'o Nyisva 'mv gbo 'hvun, kεε, 'a n̄i de 'de Yisraekvε a de ye 'we, -v ni la 'klo, ti -hi la a ti 'yri. U -me -ye, -nyrɔwɔ -ye 'mv, 'v 'yiya 'o dugba -nu 'hvun 'mv gbo, vv Sinai daa, Nyisva 'ɔ nyu la 'le -wɔn 'pree. U -we 'le bu nu la dabu n̄i, bu 'tu la dugba a -gbe le n̄i, nahru 'yakla 'vv la 'o dugba a -gbe 'lu wlun, -nyre 'ɛ -ŋmuŋmlø la, -hlonpu 'vv la -hi 'dɔ, ¹⁹'v 'wɔn -ŋjamu a win, 'v 'wɔn -we Nyisva a wintε. -Te v 'wɔn wintε a -gbe, -ye hvannu biu 'le 'kwli 'mv, 'v 'batı Nyisva le, -ɛ mɔ, ɔ ni 'pruv 'le 'kleę lele -wɔn, ²⁰-ɛ nue, -ti -nv, ɔ -tu la -nv ye, ɔ -hi 'waa 'lu a le-hiele wlɔn. Ke ɔɔ -nv ye po, ɔ nɔ: «Nahuon 'bɔ 'tu dugba -nv le, mɔ -beti bɔ 'ya -tunahuon, -hee' 'wlugbadε, ba pu 'he -wɔn le, ba 'lv.» ²¹-Tɔph̄ -nv, v 'ye, ɔ pu la 'le 'kwli 'mv hvannu 'dɔ. ɛ nue, Moise a -gbe, 'ɔ -tui -we, ɔ nɔ: «Na 'hvun 'n̄i 'hahr̄, hvannu a -ti.»

²²A -me -ye, 'a n̄i de n̄i 'dɔ. ɛ 'we -n̄o ye, 'ke a 'yiya 'o dugba -nv 'hvun 'mv gbo, vv Sion daa. 'Ke 'Klɔhienyisva a 'dɔ n̄i 'o. 'Dɔ a -gbe, v nyo daa Jrusredɔ, -ɔ n̄i 'le yakɔ 'mv. Nyisva a lεleenyu 'plɔph̄, v 'kukue 'le le, 'vv Nyisva baa, 'vv 'manu nu. Nahuon -de 'de 'le 'waa -hihre -we. ²³'Ke a n̄i 'le Nyisva a 'yuo -heyri, -v 'kukue le, -vv 'manu nu. 'A mv mɔ 'a 'yuo=pli, -v kɔ 'e n̄i de, ɔ kɔ, 'pli, -v kɔ 'dvi ɔ 'cru, 'ke 'le 'a 'crunie 'kwli 'mv, 'ke 'le yakɔ 'mv. 'Ke a 'yiya 'o Nyisva 'hvun 'mv gbo, -ɔ mɔ nahuin 'bii a -batiponyɔ. 'Ke a 'yiya -we 'o Nyisva a nahuin -nv 'hvun 'mv gbo, -v ni la 'klo, ti -hi la a ti 'yri, -v 'sii 'o ye, 'ke 'o Nyisva ye, 'plu Nyisva nu, 'v -ceε 'o ye. ²⁴'Ke a 'yiya -we 'o -Yusu 'hvun 'mv gbo, -ɔ n̄i 'o Nyisva kɔ -tunahuin 'heen a -gbahlɔn. Ne- kɔ -ti kɔ 'nyre, Nyisva 'ɔ -tu 'yri yrayri, ɔ kɔ -tunahuin 'heen. 'Ke a 'yiya -we 'o -Yusu a dablo 'hvun 'mv gbo, ɔ 'wla gbo, 'ke 'o tu 'yie 'mv. 'A dablo a -gbe, ɔ 'n̄i -mɔ -le 'a 'lu 'mv a yruponyɔ le, -ɛ 'we -n̄o Abel a dablo ye, kεε, -Yusu a dablo a -gbe, ɔ nue ni, -a kɔ Nyisva 'heen, -a -mvε.

²⁵'A -ti, ba -tu 'a n̄i d̄iɔnɔ 'yie, -ɛ die nu, a 'n̄i -han Nyisva a wintε ke 'beε, 'bɔɔ 'le 'a mv -wɔn 'pree. 'Nu 'a mv 'n̄i tii: Ti -hi la a ti 'yri, nahuin ble la ke, 'ke bu po Moise nua ye gbo, -ɔɔ la -nv Nyisva a -ti ye -tu, ke n̄o -tvtv ke. Ne- nue, Nyisva a -bati 'i klu, 'v 'di 'le wlɔn -ta. -Te ɛ ni la le 'mv,

-ye -a mu -gbo, -vv -Yusu 'Klisu a wintə =nv 'wɔn, -ee 'le yakɔ 'mu -hɔn, 'bia
-ba ble ke, 'hru 'de 'o gbo pe, 'ke -ba =ta 'le Nyisva a -bati wlɔn. ²⁶Ti -hi la
a ti 'yri, -te Nyisvaa la wun po, -ye -tutvv la 'ni 'hhrɔ. Kee, -te ti ni le 'mu
-gbo, ke ɔɔ -a mu ye po: «'N die lele 'ni nu, -tutv 'mu 'hhrɔ, kɔ, yakɔ 'mu
-we 'hhrɔ.» ²⁷-Te ɔ po la le, ɔ die lele 'ni nu, wintə a -gbe, ε nye -a mu 'ni
ɔɔ, -e mɔ, -tɔpli 'bii -gbo, Nyisva nu, i di 'ni 'hhrɔ, kɔ, i 'mu gbo -we. Kee,
-tɔpli =nv, -i 'die 'le -we -bi 'hhrɔ, ni- di 'o hie.

²⁸'A -ti, -ba -nyi Nyisva 'wio, -ε nue, ɔɔ -a mu -nyi 'dɔɔ yrayrv, -ɔ 'nini
'hhrɔ gbe. -Ba baa Nyisva, -ε 'we =nɔ ye, -te ɔɔ 'a -huhua nu. -Ba -nyo -ti a
'yilbuaale, kɔ, -ba -tuo 'o. ²⁹'E mɔ -tee, Nyisva =nv, -aa da, ɔ 'we =nɔ nahru
ye. Nahuin 'bii =nv, -v 'nini -tuo 'o, ɔ nyu gbo 'ni -wɔ.

'Yrinaabvi =nv, -ii Nyisva ke klu

13 ¹'A mu -Yusu a nahuin, ba 'cipi 'o, ba nvnue 'mu. ²'Dagbi =nv, -vv
'le 'a mu -wɔn pa, ba 'blu kwa. -Ti a -gbe, i ni -hri 'le 'a mu -wɔn.
Nε- nahuin -ye nu la, 'v 'ble la Nyisva a leleenyu kwa -tee. Kee, v -me -ye,
v 'di la yi, -ε mɔ, Nyisva a leleenyu 'ni. ³Nahuin =nv, -v ni 'le =ji 'mu, ba
po 'waa -ti =wlw -wɔn, -ε 'we =nɔ ye, -te a kɔ =nv 'heen, ba 'nini ni wen 'le
=ji 'mu. Nahuin =nv, vv =sue =tue, ba po -we 'waa -ti =wlw -wɔn, -ε 'we =nɔ
ye, -te a kɔ =nv 'heen, ba 'nini 'ye wen =sue.

⁴Nahuin 'bii, bv -tuu 'o wintə =nv 'o, Nyisva -tu, 'ke 'o 'blt a -ta 'mu.
Nyrugba, =ni hie 'le 'o -na tɔ gbo, =ni nu 'le -wlawli. Tɔ, =ni hie 'le -we 'o -na
nyrugba gbo, =ni nu 'le -we -wlawli. Ba kɔ 'a yiyie, nahuin =nv, -vv de a
-gbe nu, Nyisva diu le poo -bati, kɔ, ɔ 'mu -we nahuin -ye =nv -bati le poo,
-vv 'lalu nu.

⁵'Wliye a 'munuele ni kɔɔ 'le 'a mu win ke. 'A ni =wli ni bi 'le =hlɔn, 'ke
'o de =nv, a kɔ a -ta 'mu, -beti be 'de -huo. Kee Nyisvaa po, ɔ no: «'N kɔ
-bo kikle -mu le. 'Klo -wɔn, 'n 'dee -bo hie 'o -mu gbo.» ⁶-Te Nyisva nu le
'a -tutue, 'ke 'le 'a mu -heyri, 'ε ni nahuon -we 'le bɔ =tui ni, 'ke 'le =wli a
yekuo 'kwli 'mu, -ε mɔ:

«Kukɔnyɔ Nyisva, nɔɔ -ɔ 'mu 'mu -he 'ε ni ti.

'Ni pi -le de =de a hvannu,

-ε nue, nahuin -de 'de 'le 'na 'cre a 'mununue -we.»

⁷Ye-henahuin =nv, -vv la 'a mu naa, 'ke 'o Nyisva a 'hru wlɔn, -vv la
'a mu Nyisva a -ti ye =tu, a ni -hri 'le 'waa -ti -wɔn. 'Waa 'yrinaabvi, kɔ
'kukvuedu =nv, v 'kv, 'a -ti bi bi 'le 'a mu 'kwli 'mu. Ba kuo Nyisva =wli ye,
-ε 'we =nɔ ye, -te v nu la 'a =wli a yekuo. ⁸-Te -Yusu 'Klisu ni la 'mu, ke'ε
ni, ɔ 'kιε niε ke 'mu. -Te 'klo te ye gbo, ke'ε ni, ɔ 'kιε die 'mu ni. Gbegbe,
ɔ 'dee bɔ 'cici. ⁹Ba =tu 'a ni dɔɔnu 'yie, -ε nue, ε kɔ nahuin -ye, 'vv -tɔpli
yrayrv tɔɔ, -i ni ni dɔɔdu le. -Tado, v die 'ni nu, a 'mu Nyisva a 'hru bv wlɔn
-ha. Kee vv po: 'Ke 'o didi-tɔpli ke, ba kue tetei -ye -wɔn, -ε die nu, 'a ni
=wli 'mu 'kli kɔ. -Ti =nv, vv =tu, a ni pui 'le nua ye gbo, -ε nue, de =nv, -εε

-tunahuon a =wlv 'kli -nyi, ne- mo -hapvde =nv, Nyisva nyo 'mv nu, 'ke 'le -gbugbekɔ 'kwli 'mv. E 'de de =nv, -aa di, -hee' -a 'nini di, e 'ni -nyi -le -tunahuon a =wlv 'kli. Nahuin =nv, -vv 'o teteidu a -gbe 'o =tuu, tetei a -gbe, i 'ni -huv -le 'mv gbe.

¹⁰-A mv -gbo, -v kuo -Yusu 'Kl̄su =nv =wlv ye, -c -he -cɔhlvn, -a ni de 'kuku a -ti, -a mvv ni, Nyisva, cɔ waa. Kεε, nahuin =nv, -v 'kιe =tue 'o didi-tɔpli a tetei 'o, 'pli -v 'kιe kve -Juukve a -tɔpli -wɔn, 'ke 'o -cɔhlvn a pipie a -ta 'mv, Nyisva 'ni waa -le =nv. ¹¹-Nyrɔwɔc -do, 'ke 'le 'yrv 'kwli 'mv, -Juukve a -cɔhlvn pinyɔ gblaka, 'cɔ 'wlugba-tɔpli 'la, 'ke 'o Nyisva a -cɔhlvn a -ta 'mv, 'cɔ 'wlugba-tɔpli a -gbe a dablo gba, 'cɔ 'le Nyisva a kayu gbo pa, 'ke 'le 'a -gblo a 'hɔn a nɔnɔ 'mv, -e die nu, o 'mv Nyisva le 'batı, 'ke bɔ 'wuwla 'a nahuin a de 'kuku. -Cɔhlvn a -gbe, v nyu 'mv =tɔdɔc, 'v nyu 'tɔ po. ¹²Kε'e ni, -Yusu a de ni la -we 'mv. C ween ke, 'ke bu =tɔdɔc 'mv, bu 'lɔɔ 'o tu 'yie 'mv, -e die nu, o 'mv 'a dablo nu, o 'mv 'a dakv a de 'kuku 'wuwla. ¹³A -ti, -a 'ni kve 'le 'klee lele -Juukve a de -wɔn. Kεε, -te -Yusu 'Kl̄su nu, 'cɔ ween ke, 'ke bu -haa 'a -ti le, -ba ween -we ke, 'ke -ba -ha 'kli -gbo a -tɔpli me le, -ba kve -Yusu -wɔn, -beti bu di -a ni -ti le -haa, ¹⁴-e nue, ke nɔ 'kli -gbo ke, -a 'de nɔ -hapvdiɔ kɔ, -c hie 'kli. 'Ke -a ni -hapvdiɔ ni 'le Nyisva 'hvun 'mv, 'ke 'le -a mu ye 'mv. -Hapvdiɔ a -gbe, nɔ -aa le =mo.

¹⁵'A -ti, -ba baa Nyisva, 'e ni ti, kɔ, -ba -nyo 'wio, 'ke 'le -Yusu a 'dv 'kwli 'mv. Baale =nv, -a nyoo baa, e 'we =nɔ -cɔhlvn ye, -aa -ha, 'ke 'o Nyisva -wɔn, 'v nye nahuin tɔɔ, -e mo, -a mu mo 'a nahuin ni. ¹⁶Ba nu 'a ni 'bienu -tunahuin -hapvde 'mv, kɔ, ba -hihe 'mv le 'e ni ti, -e nue, -cɔhlvn du a -gbe, nv-v Nyisva ke kli.

¹⁷Ba =tuu 'o 'a ni 'cve a ye'mvnaanyu 'o. Ba po 'waa =tɔwin nua ye gbo, -e nue, nv-v 'a mv 'yie =tu, -e die nu, a 'ni -han Nyisva a 'hru bu wlɔn -ha. 'E mo -tεε, Nyisva diu wlɔn 'ni -gba, v 'mue kli -hihi, -te v nu 'waa -kvan a nunue. 'A -ti, -te e ni le 'mv, ba =tuu 'o, -e die nu, v 'mv -kvan nu, 'ke 'le 'manu 'kwli 'mv. 'Bia 'ba 'nini =tuu 'o, -ye 'waa =wli di bi =hlɔn. 'Waa =wli 'bi bi =hlɔn, -ye de a -gbe, e 'dee be -he 'a mu 'mv.

¹⁸Ba 'cipi 'o, ba da Nyisva, 'ke 'o -a mu -wɔn, -e die nu, o 'mv -a mu 'mv -he. -A yie ni, -e mo, -a ni =wlv 'ni yee -le -a mu -ti. -A nye 'ni -hva 'e ni ti, 'ke -ba nu -hapvde. ¹⁹Ba da -we Nyisva, -e die nu, o 'mv 'mv 'hru -nyi, 'mv 'le 'a mu -wɔn di 'tata a ti 'yri.

'Lele'bɔɔwinte

²⁰Nyisva =nv, -cɔ -a mu kegbowɛenle -nyi, 'ke 'le -a ni =wli ke, nɔ - -ha 'le -a ni Kokɔnyɔ -Yusu 'kukvnyu -heyri, 'c -hɔ 'kli, 'c nuo -a ni 'yie=tunyɔ gblaka 'mv. -Yusu a -gbe a dablo, nɔ- Nyisva nu, 'c =tue 'yri yrayri, o kɔ -a mu 'heen. 'Yri yrayri a -gbe, i di hie 'kli. ²¹-Te e ni le 'mv, Nyisva bɔ -nyi 'a mu 'kli, -e die nu, a 'mv 'a =wlv a de nu. Nyisva a -gbe, nɔ- die nu, a 'mv

de =nu nu, -ee =no ke klu, -e nue, 'ke -Yusu 'Kl̄su ni 'le 'a ni =wl̄ ke. 'A -ti, -Yusu 'Kl̄su bɔ kɔ -ti a 'yi'buaale, -te 'klo te ye gbo. Ke'e ni, be ni 'mu.

Wl̄onle=gbugba

22 'Na 'diayuo -a, 'nu 'a mu -wɔn 'ni 'cru, -e die nu, 'mu 'a mu 'kl̄ -nyi. 'Cruntɛ -gbo, ε 'de le hren. 'A -ti, 'nu 'a mu le 'ni 'bat̄, ba 'ble 'a wintɛ kwa, 'ke 'le 'a ni =wl̄ ke.

23 =Bo le 'a mu: -A ni 'diayu Timote, o 'de 'kleɛ lele -ji 'mu ni. U tio gbo. 'Bia 'bɔ nyre no 'mu -wɔn 'tata a ti 'yri, 'bia 'nu 'a mu ye di -mre, -ye o kɔ 'mu 'heen, -a mu di 'le di.

24 'N =gba 'a ni 'cve a ye'munaanyu 'bii wl̄on le, u kɔ Nyisva a nahuin 'bii 'heen. Nyisva a nahuin, -u ni 'le Yitaliblogba 'mu, u =gba -we 'a mu wl̄on le.

25 Nyisva bɔ nu a 'bii =hapvde 'mu.